Ἀριθ. 269 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 22 Φεβρουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 105.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

Καὶ νῦν, πρὶν ἐπιβῶ εἰς τὸ αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ καπνίζει εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, κατέναντι τοῦ Γαλατᾶ, ἕτοιμον ν' ἀποπλεύσῃ πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, μοὶ ὑπολείπεται νὰ ἐκθέσω μετριοφρόνως, ὅπως ἁρμόζει εἰς πτωχὸν περιηγητήν, γενικάς τινας παρατηρήσεις, αἵτινες εἶνε ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: — Πῶς σοῦ ἐφάνησαν οἱ Τοῦρκοι; — παρατηρήσεις αὐτομάτους, ὅλως δ' ἀνεξαρτήτους ἀπὸ σκέψεων πηγαζουσῶν ἐκ τῶν συγχρόνων συμβαμάτων, καὶ ἀπορρεούσας πιστότατα ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. Εἰς τὴν ἐρώτησιν: — Πῶς σοῦ ἐφάνησαν οἱ Τοῦρκοι; —τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπερ παρίσταται ζωηρότερον εἰς τὴν φαντασίαν μου, εἶνε ἡ ἐντύπωσις, ἣν παρήγαγεν ἐν ἐμοὶ τὴν πρώτην ὅπως καὶ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἡ ἐξωτερικὴ θέα τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ τῆς Σταμπούλ. Καὶ χωρὶς νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν σχημάτων, ἡ ἐντύπωσις αὕτη εἶνε διάφορος ἧς ἐμποιοῦσιν οἱ κάτοικοι οἱασδήποτε ἄλλης πόλεως εὐρωπαϊκῆς. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ἀνθρώπους, — ἀγνοῶ πῶς νὰ ἐκφράσω καλίτερα τὴν ἰδέαν μου — οἵτινες σκέπτονται ὅλοι ἀδιαλείπτως ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμποιήσωσι καὶ εἰς τὸν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν οἱ κάτοικοι τῶν βορείων πόλεων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα εἶνε πολὺ διάφορον. Ἐκεῖνοι ἔχουσι τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν σύννοιαν ἀνθρώπων ἀπησχολημένων μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις· ἐν ᾧ οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι τὴν ὄψιν ἀνθρώπων, ἐχόντων κατὰ νοῦν ἀπώτερόν τι καὶ ἀόριστον πρᾶγμα. Φαίνονται ὅλοι ὡς φιλόσοφοι βεβυθισμένοι εἰς σταθεράν τινα καὶ μοναδικὴν ἰδέαν, ἢ ὑπνοβάται, οἵτινες οὔτε τὸν τόπον ὅπου βαδίζουσι παρατηροῦσιν, οὔτε τὰ περὶ αὐτοὺς πράγματα. Ἀποβλέπουσιν ὅλοι κατ' εὐθεῖαν καὶ μακρὰν, ὡς ὁ συνηθισμένος ν' ἀποβλέπῃ εἰς εὐρεῖς ὁρίζοντας, καὶ ἔχουσιν εἰς τὸ βλέμμα καὶ εἰς τὰ χείλη ἀόριστόν τινα ἔκφρασιν θλίψεως, ὡς ὁ συνηθισμένος νὰ ζῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον μόνος καὶ καθ' ἑαυτόν. Ὅλοι εἶνε ἐξ ἴσου ἐμβριθεῖς καὶ κόσμιοι ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, ἐπιφυλακτικοὶ δ' ὁμοίως εἰς τοὺς λόγους, εἰς τὸ βλέμμα καὶ τὰς χειρονομίας. Φαίνονται ὡς κύριοι, ἀνατραφέντες ὅλοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀπὸ τοῦ πασᾶ μέχρι τοῦ ῥωποπώλου, καὶ περιβεβλημένοι εἶδός τι ἀξιοπρεπείας ἀριστοκρατικῆς, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἤθελε παρατηρήσει ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ὑπάρχει ὄχλος ἐν τῇ Σταμπούλ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διαφορὰ τῆς ἐνδυμασίας. Ὅλοι σχεδὸν εἶνε πρόσωπα ψυχρὰ, τὰ ὁποῖα οὐδαμῶς ἀποκαλύπτουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν. Εἶνε σπανιώτατον πρᾶγμα νὰ εὕρῃς μίαν τῶν ἀνοικτῶν ἐκείνων φυσιογνωμιῶν, τῶν τόσον συχνῶν παρ' ἡμῖν, αἵτινες εἶνε οὕτως εἰπεῖν τὸ κάτοπτρον φύσεως φιλόφρονος ἢ ἐμπαθοῦς ἢ δυστρόπου, καὶ αἵτινες ἐπιτρέπουσι ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ κρίσιν περὶ τοῦ ἀνθρώπου. Παρ' ἐκείνοις ἕκαστον πρόσωπον εἶνε αἴνιγμα· τὸ βλέμμα των ἐρωτᾷ, ἀλλὰ δὲν ἀποκρίνεται, τὸ δὲ στόμα των δὲν προδίδει κανὲν κίνημα τῆς καρδίας. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις πόσον βαρύνει ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ξένου ἡ ἀφωνία αὕτη τοῦ προσώπου, ἡ ψυχρότης αὕτη, ἡ μονοτονία αὕτη νὰ μένῃ τις ἀκίνητος ὡς τὸ ἄγαλμα, καὶ ν' ἀτενίζῃ μὲ βλέμματα, τὰ ὁποῖα δὲν λέγουν τίποτε. Ἐνίοτε σοὶ ἐπέρχεται ν' ἀναφωνήσῃς ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους: — Ἀλλὰ κινηθῆτε λοιπὸν μίαν φορὰν καὶ σεῖς! εἰπέτε μας ποῖοι εἶσθε, τί συλλογίζεσθε, τί πρᾶγμα βλέπετε ἐμπρός σας, εἰς τὸν ἀέρα, μὲ τοὺς ὑελίνους σας ὀφθαλμοὺς τούτους! — Εἶνε δὲ τόσον παράδοξον τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὥστε δυσκολεύεταί τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶνε φυσικὸν, ὑποπτεύεται δὲ πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶνε προσποίησις ἐκ συνθήκης, ἢ τὸ ἀποτέλεσμα παροδικῆς τινος ἀσθενείας κοινῆς εἰς ὅλους τοὺς μουσουλμάνους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ ταύτῃ τῶν τρόπων καὶ τῆς στάσεως παρατηρεῖ τις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν σπουδαίαν διαφορὰν, ἥτις διακρίνει ἐξωτερικῶς τὸ ἓν μέρος τῶν κατοίκων ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ ἀρχικοὶ χαρακτῆρες τῆς τουρκικῆς φυλῆς, ἥτις εἶνε ὡραία καὶ εὔρωστος, δὲν ἀπέμειναν ἀναλλοίωτοι εἰμὴ παρὰ τῷ λαῷ τῆς κατωτέρας τάξεως, ὅστις διασώζει ἐξ ἀνάγκης ἢ ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τὴν ἐν τῷ βίῳ νηφαλιότητα τῶν προγόνων του. Παρ' αὐτῷ βλέπεις τὰ ἰσχνὰ καὶ εὔρωστα σώματα, τὰς καλλισχή-

μους κεφαλάς, τοὺς ζωηροὺς ὀφθαλμούς, τὴν γρυπὴν ῥῖνα, τὰ προεξέχοντα ζυγωματικὰ ὀστᾶ, καί τι ἰσχυρὸν καὶ τολμηρὸν ἐν τοῖς σχήμασι τοῦ προσώπου. Οἱ Τοῦρκοι τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἀπ' ἐναντίας, παρ' οἷς ὑπάρχει ἀνέκαθεν ἡ διαφθορὰ καὶ μεγαλιτέρα ἡ μὲ ξένον αἷμα ἀνάμιξις, ἔχουσι συνήθως σώματα μεγάλα καὶ πλαδαρῶς παχέα, κεφαλὰς μικράς, μέτωπα ταπεινά, ὀφθαλμοὺς ἀλαμπεῖς, χείλη καταπίπτοντα. Πρὸς τὴν φυσικὴν δὲ ταύτην διαφθορὰν ἀντιστοιχεῖ οὐχ ἧττον μεγάλη, ἴσως δὲ καὶ μεγαλιτέρα διαφορὰ ἠθική, παρ' ἐκείνην, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς, ἁπλοϊκοῦ καὶ ἀρχαϊκοῦ Τούρκου, καὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἐκείνου ὄντος, τοῦ ἄνευ χρώματος καὶ ἄνευ χυμοῦ, ὅστις ὀνομάζεται μετερρυθμισμένος Τοῦρκος. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει δυσχέρεια μεγάλη διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ ὅ,τι γενικῶς καλεῖται λαὸς τουρκικός, διότι μὲ τὸ μέρος μὲν τοῦ λαοῦ τούτου, ὅπερ διετήρησεν ἀλώβητον τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλθῃ τις εἰς συνάφειαν ἢ νὰ συνεννοηθῇ, τὸ δ' ἄλλο μέρος, τὸ ὁποῖον δύναται καὶ νὰ προσπελάσῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ, δὲν παριστᾷ πιστῶς οὔτε τὴν φύσιν οὔτε τὴν ἰδέαν τοῦ ἔθνους. Ἀλλ' οὔτε ἡ διαφθορὰ οὔτε ἡ νέα βαφὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀφήρεσεν ἀκόμη ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἦθός τι αὐστηρὸν καὶ ἀορίστως θλιβερόν, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, καὶ ὅπερ παρατηρούμενον ὄχι εἰς τὰ καθ' ἕκαστον ἄτομα, ἀλλ' εἰς τὸν λαὸν καθόλου, προξενεῖ αἴσθησιν ἀναντιρρήτως εὐμενῆ. Ἐὰν κρίνῃ τις τῳόντι ἐκ τῆς ὄψεως, ὁ τουρκικὸς λαὸς θὰ ἐφαίνετο ὁ πλέον πολιτισμένος καὶ ὁ πλέον τίμιος λαὸς τῆς Εὐρώπης. Δὲν ὑπάρχει παράδειγμα νὰ γείνῃ προσβολή τις οἱαδήποτε εἰς ξένον, οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς πλέον ἐρημικὰς ὁδοὺς τῆς Σταμπούλ· δύναταί τις νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ τζαμία ἀκόμη καὶ καθ' ὃν χρόνον προσεύχονται οἱ πιστοί, μετὰ πολλῷ πλείονος ἀσφαλείας ὅτι δὲν θέλει προσβληθῇ παρὰ τῆς ἀσφαλείας, ἣν θὰ εἶχε Τοῦρκος ἐπισκεπτόμενος τὰς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Μεταξὺ τοῦ πλήθους δὲν ἀπαντᾷ τις βλέμμα, ὄχι ὑβριστικόν, ἀλλ' οὐδ' ἄγαν περίεργον μόνον· σπανιώταται εἶνε αἱ ἔριδες, σπανιώτατοι οἱ ἐκ τοῦ ὄχλου ὀχλικῶς ἀναστρεφόμενοι ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, οὐδαμοῦ γύναια κραυγάζοντα εἰς τὰς θύρας, εἰς τὰ παράθυρα, εἰς τὰ ἐργαστήρια· οὐδεμία ἐμφάνισις δημοσία πορνείας, οὐδεμία πρᾶξις ἄκοσμος· ἡ ἀγορὰ ὀλίγον τι μόνον ἐλαττοῦται τοῦ τζαμίου κατὰ τὴν σεμνότητα· ἀπανταχοῦ μεγάλη φειδὼ χειρονομιῶν καὶ λόγων· οὔτε ἄσματα, οὔτε καγχασμοὶ θορυβώδεις, οὔτε θόρυβος καὶ κραυγαὶ ὀχλικαί, οὔτε ὅμιλοι ἀνθρώπων ἐμποδίζοντες τὸ βῆμα· πρόσωπα, χεῖρες καὶ πόδες καθάριοι· σπάνια τὰ ῥάκη, καὶ σπανίως ῥυπαρά· γενικὴ δὲ καὶ ἀμοιβαία ἐκδήλωσις σεβασμοῦ μεταξὺ ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε παρὰ φαινόμενα μόνον. Ἡ σηπεδὼν εἶνε ἀποκεκρυμμένη· διότι τὴν μὲν διαφθορὰν ἀποκρύπτει ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φύλων, ἡ δὲ ἀργία εἶνε μετημφιασμένη ὡς ἡσυχία, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια φορεῖ τὸ προσωπεῖον τῆς ἀξιοπρεπείας· ἡ σεμνὴ ἀταραξία τοῦ προσώπου ὑποκρύπτει τὴν θανάσιμον ἀργίαν τῆς διανοίας, καὶ ἡ φαινομένη ἀστικὴ μετριοπάθεια τοῦ βίου δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ ἔλλειψις ἀληθοῦς βίου. Ἡ φύσις, ἡ φιλοσοφία, ὁλόκληρος ὁ βίος τοῦ λαοῦ τούτου ἐκδηλοῦται ὑπὸ ἰδιαιτέρας τινὸς καταστάσεως τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ἥτις ὀνομάζεται *κέφ*, καὶ ἥτις εἶνε ἡ ὑψίστη τῶν ἀπολαύσεών του. Ὁ Τοῦρκος, ὅστις ἔφαγε φειδωλῶς, ἔπιεν ἓν ποτήριον ὕδατος πηγαίου, εἶπε τὰς προσευχάς του, αἰσθάνεται τὴν μὲν σάρκα ἡσυχον, τὴν δὲ συνείδησιν ἀναπαυμένην, καὶ εὑρίσκεται οὕτως, ὥστε νὰ βλέπῃ πρὸ ἑαυτοῦ ἐκτεταμένον ὁρίζοντα, καθήμενος εἰς τὴν σκιὰν δένδρου, ἀκολουθῶν μὲ τὸ βλέμμα τὰς περιστερὰς τοῦ ὑποκειμένου νεκροταφείου, τὰ περαιτέρω πλοῖα, τὰ πλησίον ἔντομα, τὰ νέφη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν καπνὸν τοῦ ναργιλὲ, διανοούμενος ἀορίστως τὸν Θεὸν, τὸν θάνατον, τὸ μάταιον τῶν γηΐνων ἀγαθῶν καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ αἰωνίας ἀναπαύσεως, οὗτος ἔχει ἢ κάμνει *κέφ*. Νὰ παρίσταται θεατὴς ἄεργος εἰς τὸ μέγα θέατρον τοῦ κόσμου, ἰδοὺ ὁ μέγας σκοπὸς, εἰς ὃν ἐποφθαλμιᾷ ὁ Τοῦρκος. Εἰς τοῦτο ἄγει αὐτὸν ἡ ἀρχαία αὐτοῦ θεωρητικὴ καὶ νωθρὰ φύσις ὡς ποιμένος, ἡ θρησκεία του, ἥτις δεσμεύει τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ἀναθέτουσα τὰ πάντα εἰς τὸν Θεὸν, ἡ παράδοσις αὐτοῦ ὡς στρατιώτου τοῦ ἰσλαμισμοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἔργον ἀληθῶς μέγα καὶ ἀναγκαῖον παρὰ τὸ μάχεσθαι καὶ νικᾷν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πίστεως, μετὰ δὲ τὴν μάχην ὅλα τὰ χρέη εἶνε πλέον ἐκπληρωμένα. Δι' αὐτὸν τὰ πάντα εἶνε μοιραῖα, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἄλλο τι παρ' ἁπλοῦν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τῆς θείας Προνοίας, εἶνε μάταιον δὲ νὰ ταράττεται αὐτὸς ὅπως δώσῃ εἰς τὰ πράγματα πορείαν ἄλλην παρ' ἐκείνην, ἥτις εἶνε γεγραμμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· διότι ἡ γῆ εἶνε σταθμὸς ὁδοιπορικός· ὁ δὲ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον ἵνα διέλθῃ προσευχόμενος καὶ θαυμάζων τὰ ἔργα του· ἂς ἀφήσωμεν τὸν Θεὸν νὰ ἐνεργῇ· ἂς ἀφήσωμεν νὰ πίπτῃ ὅ,τι πίπτει, καὶ νὰ διαβαίνῃ ὅ,τι διαβαίνει· ἂς μὴ ἐνοχλώμεθα ὅπως ἀνακαινίσωμέν τι· ἂς μὴ ἐνοχλώμεθα ὅπως διατηρήσωμεν. Ὅθεν καὶ ἡ ὑψίστη αὐτοῦ ἐπιθυμία εἶνε ἡ ἡσυχία, καὶ προφυλάττεται μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἀπὸ πάσης συγκινήσεως, ἥτις δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχον ἁρμονίαν τῆς ζωῆς του. Ἐντεῦθεν οὔτε ἀπληστία γνώσεων, οὔτε πυρετὸς κέρδους, οὔτε μανία ταξειδίων, οὔτε πάθη ἀόριστα καὶ ἀνεκπλήρωτα ἔρωτος καὶ φιλοδοξίας. Ἕνεκα τῆς παρ' αὐτῷ ἐλλείψεως τῶν πλείστων διανοητικῶν καὶ φυσικῶν ἀναγκῶν, ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν

ὁποίων ἡμεῖς ἀδιαλείπτως παλαίομεν καὶ ἐργαζόμεθα, δὲν ἐννοεῖ αὐτὸς οὐδὲ παρ' ἡμῖν τὸν λόγον τῆς ἐργασίας ταύτης, θεωρεῖ δ' αὐτὴν ὡς τεκμήριον τῆς νοσηρᾶς ἀποπλανήσεως τοῦ ἡμετέρου πνεύματος. Ἐπειδὴ ὡς ὁ ἔσχατος σκοπὸς παντὸς κόπου φαίνεται κατ' ἀνάγκην εἰς αὐτὸν ἡ ἡσυχία, ἧς αὐτὸς ἀπολαύει χωρὶς νὰ κοπιάσῃ, φρονιμώτερον καὶ ὠφελιμώτερον νομίζει ἄρα τὸ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον διὰ τῆς βραχυτέρας καὶ ὁμαλωτέρας ὁδοῦ, δι' ἧς φθάνει πράγματι αὐτός. Ὅλοι οἱ σωματικοὶ καὶ πνευματικοὶ κόποι τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν φαίνονται εἰς αὐτὸν ὡς τις λῆρος παιδαριώδης, διότι δὲν βλέπει νὰ προέρχεται ἐξ αὐτῶν μεγαλιτέρα ἰδανικὴ εὐτυχία ἐκείνης, ἣν κατέχει. Μὴ ἐργαζόμενος δὲ, δὲν ἔχει τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας τοῦ χρόνου· καὶ ἐλλειπούσης ἅπαξ τῆς συναισθήσεως ταύτης, δὲν δύναται μήτε νὰ ἐπιθυμήσῃ μήτε νὰ ἐκτιμήσῃ ὅλας τὰς ἐφευρέσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, αἵτινες τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν ζωὴν καὶ τὸν δρόμον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε δὲ ἱκανὸς νὰ κάμῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν: εἰς τί χρησιμεύει εἷς σιδηρόδρομος, ἐὰν δὲν φέρῃ εἰς πόλιν, ἐν ᾗ δύναταί τις νὰ ζήσῃ εὐτυχέστερος παρ' ἐκείνην, ἐξ ἧς ἀναχωρεῖ. Ἡ εἰς τὸ πεπρωμένον προσκειμένη πίστις του, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας νομίζει μάταιον τὸ σκέπτεσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος, εἶνε αἰτία καὶ τοῦ ὅτι οὐδὲν πρᾶγμα ἔχει ἀξίαν τινὰ δι' αὐτὸν, εἰμὴ καθ' ὅσον δύναται νὰ παράσχῃ ὡρισμένον τι ποσοστὸν ἡδονῆς βεβαίας καὶ ἀμέσου. Ὅθεν καὶ θεωρεῖ ὡς ὀνειροπόλον τὸν εὐρωπαῖον, ὅστις προβλέπει καὶ προπαρασκευάζει, ὅστις καταβάλλει τὰ θεμέλια οἰκοδομῆς, τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἴδῃ τὸ τέλος, ὅστις καταναλίσκει τὰς δυνάμεις του καὶ θυσιάζει τὴν εἰρήνην του εἰς σκοπὸν ἀμφίβολον καὶ ἀπώτατον. Διὰ τοῦτο καὶ κρίνει τὴν καθ' ἡμᾶς φυλὴν ὡς φυλὴν ἐπιπολαίαν, μικρολόγον, πλήρη οἰήσεως, ἔκφυλον, ἧς ἡ μόνη ἀξία συνίσταται εἰς ὑπεροπτικήν τινα περὶ τὰ γήϊνα ἀσχολουμένην ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν οὗτος περιφρονεῖ, ἐκτὸς μόνον ὅταν καὶ καθ' ὅσον εἶνε ἠναγκασμένος νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὅπως μὴ ἔχῃ αὐτὴν καθ' ἑαυτοῦ. Καὶ μᾶς περιφρονεῖ. Κατ' ἐμὲ τοῦτο εἶνε τὸ κύριον αἴσθημα, ὅπερ ἐμπνέομεν ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς τοὺς ἀληθεῖς Τούρκους, οἵτινες συναποτελοῦσιν ἀκόμη τὴν μεγάλην πλειονότητα τοῦ ἔθνους. Καὶ δύναται μέν τις ν' ἀρνηθῇ ταῦτα, ἢ νὰ προσποιηθῇ, ὅτι δὲν τὰ πιστεύει, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ μὴ συναισθανθῇ ἐνδομύχως τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς ὅστις ἔζησε πολὺ ἢ ὀλίγον μεταξὺ τῶν Τούρκων. Προέρχεται δὲ ἐκ πολλῶν λόγων τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς περιφρονήσεως, ὧν ὁ κυριώτατος εἶνε ἡ παρατήρησις γεγονότος ἔχοντος μεγίστην δι' αὐτοὺς σημασίαν, ὅτι δηλ. ἀπὸ τεσσάρων αἰώνων καὶ ἐπέκεινα, εἰ καὶ ἀριθμητικῶς ὀλίγιστοι, ἐξουσιάζουσιν ὅμως μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης, ἔχον πίστιν ἐναντίαν πρὸς τὴν αὐτῶν, καὶ διατηροῦνται ἐν αὐτῷ μεθ' ὅλα ὅσα συνέβησαν καὶ μεθ' ὅλα ὅσα συμβαίνουσιν. Ἐλάχιστον δὲ μόνον μέρος τοῦ ἔθνους ἀναφέρει τὴν αἰτίαν τοῦ γεγονότος τούτου εἰς τὰς ἀντιζηλίας καὶ διχονοίας τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν· τὸ δὲ μεγαλίτερον μέρος ἐξ ἐναντίας ὡς αἰτίαν τοῦ γεγονότος τούτου θεωρεῖ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ τὴν οὐδαμινότητα ἡμῶν. Καὶ ἀληθῶς οὐδ' εἰσέρχεται κἂν εἰς τὴν διάνοιαν Τούρκου τινὸς ἐκ τοῦ ὄχλου, ὅτι ἡ ἰσλαμιτικὴ Εὐρώπη ὑπέστη ἢ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποστῇ τὴν ὕβριν χριστιανικῆς κατακτήσεως ἀπὸ τῶν Δαρδανελλίων μέχρι τοῦ Δανουβίου. Εἰς τοὺς ἐπαίνους τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτισμοῦ αὐτοὶ ἀντιτάσσουσι τὸ γεγονὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν κυριαρχίας. Ὑπεροπτικοὶ φύσει, ἐνισχυθέντες δ' ἐν τῇ ὑπεροψίᾳ των ταύτῃ καὶ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς ἐξουσίας, συνηθισμένοι νὰ λέγωσιν εἰς αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς φυλὴν κατακτητικὴν, πλασθεῖσαν πρὸς τὸν πόλεμον καὶ ὄχι πρὸς τὴν ἐργασίαν, συνηθισμένοι πρὸς τούτοις καὶ νὰ ζῶσιν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἡττημένων, οὐδ' ἐννοοῦσιν ὅλως πῶς οἱ ὑποκείμενοι εἰς αὐτοὺς λαοὶ εἶνε δυνατὸν καὶ νὰ προβάλωσιν ὅλως οἱονδήποτε δικαίωμα πρὸς πολιτικὴν ἰσονομίαν. Δι' αὐτοὺς, ἔχοντας τυφλὴν πίστιν εἰς τὸ κατ' αἴσθησιν κράτος τῆς θείας Προνοίας, ἡ κατάκτησις τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλήρωσις θείου βουλεύματος, ὁ Θεὸς δ' αὐτὸς, εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτοὺς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ στοργῆς, ἐπρυτάνευσεν εἰς αὐτοὺς τὴν γηΐνην ταύτην ἐξουσίαν, τὸ ὅτι δὲ διατηροῦσι τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἶνε ἀπόδειξις ἀδιαφιλονείκητος τοῦ θεόθεν χορηγηθέντος αὐτοῖς τούτου δικαιώματος, ἅμα δὲ καὶ τεκμήριον φαεινότατον τῆς ἀληθείας τῆς πίστεώς των. Κατὰ τοῦ αἰσθήματός των τούτου θραύονται ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ δικαίου, καὶ τῆς ἰσότητος. Ὁ πολιτισμὸς δι' αὐτοὺς δὲν εἶνε εἰμὴ δύναμις ἐχθρικὴ, ἥτις θέλει νὰ τοὺς ἀροπλίσῃ ἀμαχητεί, κατ' ὀλίγον, διὰ προδοσίας, ὅπως καταβιβάσῃ αὐτοὺς μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῶν ὑπηκόων των, καὶ τοὺς ἀπογυμνώσῃ τῆς ἐξουσίας των. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν πολιτισμὸν ὄχι μόνον τὸν περιφρονοῦσιν ὡς μάταιον, ἀλλὰ καὶ τὸν φοβοῦνται ὡς ἐχθρὸν, καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀποκρούσωσι διὰ τῆς βίας, ἀντιτάττουσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀκαταμάχητον ἀντίστασιν τῆς ἀδρανείας των. Τὸ νὰ μεταρρυθμισθῶσι, νὰ πολιτισθῶσι, νὰ ἐξομοιωθῶσι πρὸς τοὺς ὑπηκόους των, ἐννοοῦσι κάλλιστα, ὅτι σημαίνει ν' ἀρχίσωσι ν' ἀμιλλῶνται πρὸς αὐτοὺς ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐφυΐας, τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἐργασίας, ν' ἀποκτήσωσι νέαν ὑπεροχὴν, νὰ συντελέσωσιν ἐκ νέου διὰ τοῦ πνεύματος κατάκτησιν, ἣν συνετέλεσαν ἅπαξ διὰ τῆς σπάθης· εἰς τοῦτο δὲ ἀντίκειται, ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν αὐτῶν

συμφερόντων ὡς δυναστῶν, καὶ ἡ θρησκευτικὴ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπίστους καταφρόνησις, ἡ στρατιωτικὴ των ὑπεροψία, ἡ νωθρότης, ἥτις ἀπέβη δι' αὐτοὺς δευτέρα φύσις, ἡ φύσις τοῦ πνεύματος αὐτῶν, ὅπερ στερεῖται πᾶσαν δύναμιν πρωτοβουλίας, καὶ ὅπερ ἀπεναρκώθη ἐν τῇ ἀκινησίᾳ τῶν πέντε τούτων πατροπαραδότων ἰδεῶν, αἵτινες συναποτελοῦσιν ὅλην τὴν διανοητικὴν κληρονομίαν τοῦ ἔθνους. Ἔπειτα τὸ παράδειγμα τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης τάξεως, ἥτις κατ' αὐτοὺς ἀποδέχεται τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, καὶ ἥτις δι' αὐτοὺς παριστᾷ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρώπη ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσωσιν ὅλα τὰ τέκνα τοῦ Ὀσμὰν, τὸ παράδειγμα λέγω τῶν συναδέλφων των τούτων μὲ τὸν μέλανα ἐπενδύτην καὶ τὰ χειρόκτια, οἵτινες ψελλίζουσι τὰ γαλλικὰ, καὶ δὲν ὑπάγουσιν εἰς τὸ τζαμίον, δὲν εἶνε ἱκανὸν, καὶ εὐλόγως, νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην. Διότι πῶς παριστᾷ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὀθωμανικοῦ ἔθνους; Ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε ὅλοι σχεδὸν σύμφωνοι. Ὁ νέος Τοῦρκος δὲν εἶνε ἀντάξιος τοῦ παλαιοῦ. Ὁ νέος παρέλαβε τὰ φορέματά μας, τὰς βιωτικός μας εὐκολίας, τὰ ἐλαττώματα, τὰς ματαιότητάς μας, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν συμπαρέλαβεν οὔτε τὰ αἰσθήματα οὔτε τὰς ἰδέας μας, ἐν δὲ τῇ μερικῇ ταύτῃ μεταμορφώσει ἀπέβαλε καὶ ὅ,τι καλὸν ὑπῆρχεν ἐν τῇ γνησίᾳ φύσει τοῦ Ὀσμάνου. Ὁ παλαιὸς Τοῦρκος δὲν βλέπει μέχρι τοῦδε ἄλλους καρποὺς τοῦ πολιτισμοῦ εἰμὴ *παγώλη δικαστικὴν* διεξοδικωτέραν, ὑπαλληλίαν ἀναρίθμητον, ἥτις, ἄεργος, ἀνίκανος, κακόπιστος, φιλάργυρος καὶ μετημφιασμένη φραγκιστὶ, περιφρονεῖ ὅλας τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, καὶ ἓν εἶδος *χρυσῆς νεότητος* (jeunesse dorée) διεφθαρμένης καὶ ἀναιδοῦς, ἥτις ὑπόσχεται νὰ γείνῃ μίαν ἡμέραν πολὺ χειροτέρα τῶν γονέων της. Τὸ νὰ ζῇ καὶ νὰ ἐνδύεταί τις τοιουτοτρόπως, τοῦτο εἶνε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀληθοῦς Τούρκου τὸ νὰ εἶνέ τις πολιτισμένος· καὶ ἀληθῶς διὰ τοῦτον πράττειν, σκέπτεσθαι καὶ ζῆν φραγκιστὶ (alla franca) λέγεται πᾶσα συνήθεια καὶ πᾶσα πρᾶξις, τὴν ὁποίαν καταδικάζει οὐ μόνον ἡ συνείδησις αὐτοῦ ὡς Μωαμεθανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ συνείδησις παντὸς τιμίου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ θεωρεῖ τοὺς «πολιτισμένους» ὄχι ὡς μουσουλμάνους, πλέον τῶν ἄλλων προχωρημένους εἰς τὴν ὁδὸν οἱασδήποτε βελτιώσεως, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους οὐτιδανοὺς, ἐκδεδιῃτημένους, σχεδὸν ὡς ἀποστάτας καὶ προδότας τοῦ ἔθνους των· καὶ δυσπιστεῖ πρὸς τὸν νεωτερισμὸν, καὶ ἀποκρούει αὐτὸν τὸ κατὰ δύναμιν, ἔστω καὶ μόνον διότι προέρχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, παρ' οἷς ὁσημέραι βλέπει οὗτος τὰ ὀλέθριά του ἀποτελέσματα. Πᾶσα καινοτομία εἶνε καὶ μία θανάσιμος προσβολὴ κατὰ τοῦ χαρακτῆρός του καὶ κατὰ τῶν συμφερόντων του. Ἡ κυβέρνησις εἶνε ἐπαναστατική, ὁ λαὸς εἶνε συντηρητικός· ὁ σπόρος τῶν νέων ἰδεῶν πίπτει εἰς γῆν ψυχρὰν καὶ σκληράν, ἥτις ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν τὴν ἰκμάδα τὴν ἀναγκαίαν πρὸς γονιμοποίησιν· ἡ χεὶρ τοῦ ἐν τοῖς πράγμασι σφίγγει καὶ ἀνακινεῖ τὴν λαβὴν, ἀλλ' ἡ λεπὶς στρέφεται ἐντὸς τῆς λαβῆς ταύτης. Ἰδοὺ ἡ αἰτία, ἧς ἕνεκα ὅλαι αἱ ἀπὸ πεντηκονταετίας μεταρρυθμιστικαὶ ἀπόπειραι δὲν ὑπερέβησαν ἀκόμη τὴν πρώτην ἐπιδερμίδα τοῦ ἔθνους. Τὸ ὀλίγον, ὅπερ ἐγένετο, ἐγένετο διὰ τῆς βίας, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδίδει ὁ λαὸς τὴν αὐξάνουσαν αὐθάδειαν τῶν ἀπίστων, τὴν διαφθορὰν, ἥτις παρεισεχώρησεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κράτους, καὶ ὅλα τὰ ἐθνικὰ δυστυχήματα. Διατί, ἐρωτᾷ, νὰ μεταβάλωμεν τοὺς ἡμετέρους θεσμοὺς, ἀφ' οὗ εἶνε ἐκεῖνοι, δι' ὧν ἐνικήσαμεν καὶ ἐδεσπόσαμεν ἐπὶ αἰῶνας; Διατί νὰ υἱοθετήσωμεν ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἴσχυσαν ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν προσβολὴν τοῦ ξίφους μας; Ὁ ὀργανισμὸς, ἡ ζωὴ, καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ εἶνε στρατοῦ νικητοῦ στρατοπεδεύοντος ἐν Εὐρώπῃ· αὐτὸς διατάσσει τὸν στρατὸν τοῦτον, αὐτὸς ἀπολαύει τὰς ἐξ αὐτοῦ προνομίας καὶ ἀργίας, αὐτὸς εἶνε ὑπερήφανος δι' αὐτόν· ὅπως δὲ ὅλοι οἱ στρατοὶ, οὕτω καὶ αὐτὸς προτιμᾷ τὴν σιδηρᾶν πειθαρχίαν, ἥτις τῷ χορηγεῖ τὴν πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπεροχὴν, πειθαρχίας πρωτοτέρας, ἥτις δεσμεύει τὴν αὐθαιρεσίαν αὐτοῦ ὡς νικητοῦ. Τὸ ἐλπίζειν ἄρα ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων, πρὸ αἰώνων ἀκίνητος, εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ ἐν τῇ χρονικῇ περιόδῳ ὀλίγων ἐνιαυτῶν, εἶνε ὄνειρον. Οἱ ἐλαφροὶ πρόσκοποι τοῦ πολιτισμοῦ δύνανται νὰ προχωρῶσιν ὅσον θέλουσι ταχέως, ἀλλὰ τὸ μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ, φέρον ἀκόμη τὰς βαρείας μεσαιωνικὰς πανοπλίας, ἢ δὲν κινεῖται, ἢ παρακολουθεῖ αὐτοὺς μακρόθεν μὲ βραδύτατον βῆμα. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἶνε χθεσινὰ πράγματα ὁ τυφλὸς δεσποτισμὸς, οἱ γιανίτσαροι, τὸ σεράγιον περιεστεμμένον μὲ κεφαλὰς, τὸ αἴσθημα ὅτι οἱ Ὀσμάνοι εἶνε ἀήττητοι, τὸ νὰ θεωρῆται ὁ ῥαγιὰς ὡς ὄν ἀκάθαρτον, καὶ ἀναλόγως νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὸν, τὸ νὰ ἐνδύωνται καὶ νὰ τρέφωνται οἱ πρεσβευταὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου, πρὸς συμβολικὴν παράστασιν τῆς εὐτελοῦς πτωχείας τῶν ἀπίστων ἀπέναντι τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο δὲν ὑπάρχει, νομίζω, μεγάλη διαφορὰ γνωμῶν οὔτε μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων οὔτε μεταξὺ τῶν Τούρκων αὐτῶν. Ἡ διαφορὰ τῶν κρίσεων, καὶ ἡ ἐντεῦθεν δυσκολία ἑνὸς ξένου ν' ἀποφανθῇ ἰδίαν γνώμην, ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἰδιαιτέρων ἀτομικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Τούρκου· διότι, ἐὰν ἐρωτήσῃς τὸν ῥαγιὰν, δὲν ἀκούεις εἰμὴ τὴν περιφρόνησιν τοῦ δυναστευομένου πρὸς τὸν δυνάστην· ἐὰν δ' ἐρωτήσῃς τοὺς ἐλευθέρους Εὐρωπαίους τῶν ἀποικιῶν, οἵτινες οὐ μόνον δὲν ἔχουσι λόγους μήτε

νὰ φοβῶνται μήτε νὰ μισῶσι τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἐναντίας ἔχουσι μυρίους ὅσους λόγους νὰ εἶνε εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀκούεις κρίσεις, εὐσυνειδήτους ἴσως, ἀλλὰ βεβαίως καθ' ὑπερβολὴν εὐνοϊκάς. Οἱ πλεῖστοι τούτων συνομολογοῦσιν, ὅτι ὁ Τοῦρκος εἶνε χρηστὸς, εἰλικρινὴς, τίμιος, καὶ ἀδόλως θρησκευτικός. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, οὗτινος ἡ διατήρησις ἠδύνατο νὰ καταλογισθῇ αὐτῷ ὡς μέγα καλὸν, πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ θρησκεία, ἐν ᾗ ἐμμένει πιστὸς, δὲν καταπολεμεῖ οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε τῶν κλίσεών του· ἀπ' ἐναντίας δὲ περιθάλπει μὲν τὰς κατ' αἴσθησιν φυσικὰς αὐτοῦ ὁρμὰς, δικαιολογεῖ δὲ τὴν ἀδράνειάν του, καὶ καθιεροῖ τὴν δεσποτείαν του· ἐμμένει μετ' ἄκρας εὐσταθείας εἰς αὐτὴν, διότι αἰσθάνεται ὅτι ἡ ἐθνικότης αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν τῷ δόγματι αὐτοῦ, καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ ἐν τῇ πίστει. Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῆς χρηστότητος ἀναφέρονται γεγονότα τινὰ ἰδιωτικὰ, ὅμοια τῶν ὁποίων παραδείγματα θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πλέον διεφθαρμένου εὐρωπαϊκοῦ λαοῦ. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ἡ χρηστότης, ἣν ὁ Τοῦρκος ἐπιδεικνύει εἰς τὰς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς συναλλαγάς του, γίνεται κατὰ μέγα μέρος πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ ὅτι πράττει πρὸς αὐτοὺς ἐξ ὑπεροψίας ὅ,τι δὲν θὰ ἔκαμνεν ἐξ ἁπλῆς ὁρμῆς τῆς συνειδήσεώς του, διότι δὲν κατεδέχεται νὰ φανῇ μικρὸς ἀπέναντι ἀνθρώπων, ὧν εἶνε ἀνώτερος, κατὰ τὸ φρόνημά του, καὶ ὡς πρὸς τὴν φυλὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀξίαν. Τοιουτοτρόπως ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεώς του, ὡς δεσπότου, ἐκπηγάζουσιν ἀρεταί τινες, ἀφῃρημένως ἀξιέπαινοι, ἡ τῆς εἰλικρινείας, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς ἀξιοπρεπείας, τὰς ὁποίας δὲν εἶνε πολὺ βέβαιον ὅτι ἤθελε διαφυλάξῃ, ἐὰν εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν ἐκείνου, ὅστις σήμερον ὑπόκειται εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ εἰς αὐτὸν οὐδὲ τὸ αἴσθημα τῆς εὐσπλαγχνίας, ἥτις εἶνε τὸ μόνον βάλσαμον εἰς τὰ ἀτελεύτητα δεινὰ τῆς κακῶς διατεταγμένης κοινωνίας του, εἰ καὶ ἐνθαρρύνει τὴν ὀκνηρίαν καὶ πολλαπλασιάζει τὴν ἔνδειαν· οὐδ' ἄλλα αἰσθήματα, μαρτύρια ψυχικῆς εὐγενείας, ὡς τὴν εὐγνωμοσύνην, ἣν διατηρεῖ καὶ διὰ τὰς ἐλαχίστας χάριτας, τὴν περὶ τοὺς νεκροὺς εὐσέβειαν, τὴν φιλόφρονα φιλοξενίαν, τὴν πρὸς τὰ ζῷα βοήθειαν. Εἶνε ὡραῖον τὸ περὶ τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων αἴσθημα αὐτοῦ, ἀναντίῤῥητος ἡ αὐστηρὰ μετριοπάθεια ἡ ἐγκειμένη ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἐκδηλοῦται εἰς πλείστας ὅσας παροιμίας, πλήρεις σοφίας καὶ φρονήσεως· ἁπλοϊκότης τις πατριαρχικὴ, καὶ τάσις ἀόριστος πρὸς τὴν μοναξίαν καὶ τὴν μελαγχολίαν, ἥτις ἀποκλείει τὴν χυδαιότητα καὶ ἀθλιότητα τῆς ψυχῆς. Μόνον ὅτι ὅλαι αὗται αἱ ἀρεταὶ ἐπιπολάζουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καθ' ὃν χρόνον δὲν διαταράττει τι τὴν ἡσυχίαν τῆς συνήθους ζωῆς του· ἀλλ' εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ὑπάρχει πάντοτε, οἷον ὑπνώττουσα, ἡ βιαία αὐτοῦ ἀσιατικὴ φύσις, ὁ φανατισμός του, ἡ στρατιωτική του μανία, ἡ βαρβαρική του θηριωδία, αἵτινες κεντηθεῖσαι ὀλίγον ἐκρηγνύονται, καὶ ἀναπηδᾷ ἐξ αὐτῶν ἄλλος ἄνθρωπος. Ὅθεν καὶ εἶνε ὀρθότατον τὸ γνωμικὸν, ὅτι ὁ Τοῦρκος εἶνε ὃν ἡμερώτατον, ὅταν δὲν κόπτῃ κεφαλάς. Ὁ Τάταρος διαμένει συνεσπειρωμένος ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἀπαναρκωμένος. Ἡ ἔμφυτος ῥώμη διέμεινεν ἀκεραία ἐν αὐτῷ, οἱονεὶ φρουρουμένη ὑπὸ τῆς ἀδρανοῦς μαλθακότητος τοῦ βίου του, καὶ δὲν κάμνει χρῆσιν αὐτῆς εἰμὴ κατὰ τὰς ὑπερτάτας περιστάσεις. Οὕτω διέμεινεν ἐν αὐτῷ ἀκεραία ἡ ἀνδρία, ἧς τὸ ἐλατήριον χαλαρώνει ἡ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος, λεπτυνομένου τοῦ αἰσθήματος τῆς ζωῆς, ἣν καθιστᾷ προσφιλεστέραν ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἐλπὶς μεγαλιτέρων ἀπολαύσεων. Τὸ θρησκευτικὸν καὶ πολεμικὸν πάθος εὑρίσκει ἐν αὐτῷ ᾄδιον, ὅπερ δὲν προσήγγισαν λυμαινόμεναι οὔτε αἱ ἀμφιβολίαι, οὔτε αἱ ἐπανασάσεις τοῦ πνεύματος, οὔτε αἱ συγκρούσεις τῶν ἰδεῶν, ὕλην ἀλώβητον καὶ ἀμέσως δυναμένην ν' ἀναφλεχθῇ, ἄνθρωπον ἀκέραιον, ὅστις ἅμα ψαυσθεὶς καὶ ἐκρήγνυται, λεπίδα ἠκονημένην πάντοτε, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἐγγεγραμμένον τὸ ὄνομα ἑνὸς Θεοῦ καὶ ἑνὸς Ἡγεμόνος. Ὁ κοινωνικὸς βίος μόλις ἐξημέρωσε τὸν ἀρχαῖον ἄνθρωπον τῆς στέππας καὶ τῆς καλύβης. Πνευματικῶς διάγει ἀκόμη καὶ ἐν τῇ πόλει σχεδὸν ὅπως διῆγε καὶ ἐν τῇ νομαδικῇ φυλῇ, ἐν μέσῳ μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνος μετὰ τῶν συλλογισμῶν του. Ἀλλ' οὐδ' ὑπάρχει παρὰ τοῖς Τούρκοις ἀληθὴς κοινωνικὸς βίος. Ὁ βίος τῶν δύο φύλων παρέχει τὴν εἰκόνα δύο ποταμῶν παραλλήλων, οἵτινες δὲν συγχέουσι τὰ ὕματά των εἰμὴ τῇδε κακεῖσε δι' ὑπογείου συγκοινωνίας. Οἱ ἄνθρωποι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' οὐδεμία κοινότης ἰδεῶν συνάπτει αὐτοὺς, προσέρχονται πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ δὲν συνδέονται, οὐδεὶς ἐκχέει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλον, προτιμᾷ δὲ τῆς ἐκχύσεως ταύτης ὅ,τι θαυμασίως ὠνόμασε μέγας τις ποιητής: *τὴν ὑπόκωφον βλάστησιν τῶν ἰδεῶν*. Τὴν ἡμετέραν συναναστροφὴν, τὴν εὔστροφον καὶ ποικίλην, ἥτις ἀστείζεται, συζητεῖ, διδάσκει, ἀναψύχει, τὴν ἀνάγκην ἣν ἡμεῖς αἰσθανόμεθα νὰ μεταδίδωμεν καὶ νὰ μεταλαμβάνωμεν αἰσθήματα καὶ ἰδέας, τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην ἐκδήλωσιν τῆς ἡμετέρας φύσεως, ἐν ᾗ ἐξασκεῖται ἡ διάνοια, καὶ ἡ καρδία ἀναζωογονεῖται, ὀλίγιστοι ἐξ αὐτῶν τὴν γνωρίζουσιν. Οἱ λόγοι αὐτῶν εἶνε σχεδὸν πάντοτε χαμαιπετεῖς καὶ πεζοὶ, καὶ περιστρέφονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ὑλικῶς χρειώδη ἀντικείμενα. Ὁ ἔρως ἀποκλείεται ἐξ αὐτῶν, ἡ φιλολογία εἶνε προνομία ὀλίγων, ἡ ἐπιστήμη εἶνε μῦθος, ἡ πολιτικὴ περιορίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ

εἰς ζητήματα ὀνομάτων, καὶ αἱ ὑποθέσεις καταλαμβάνουσιν ἐλάχιστον μόνον μέρος τῆς ζωῆς παρὰ τοῖς πλείστοις. Ἡ ἰδιοφυΐα τῆς διανοίας των ἀποδυσπετεῖ πρὸς τὰς ἀφῃρημένας συζητήσεις. Δὲν ἐννοοῦσι καλῶς εἰμὴ ὅ,τι βλέπουσι καὶ ὅ,τι ψαύουσι· τούτου δ' ἀπόδειξις εἶνε ἡ γλῶσσά των, ἥτις εἶνε στεῖρα, ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐκφράσῃ ἀφῃρημένην τινὰ ἰδέαν· διὸ καὶ οἱ πεπαιδευμένοι Τοῦρκοι ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν ἀραβικὴν καὶ περσικήν, ἢ εἰς εὐρωπαϊκήν τινα γλῶσσαν. Ἄλλως τε καὶ δὲν αἰσθάνονται αὐτοὶ τὴν ἀνάγκην νὰ στενοχωρήσωσι τὸ πνεῦμά των, ὅπως ἐννοήσωσι πράγματα, ἅτινα κεῖνται ἐκτὸς τῶν ἐπιθυμιῶν των, ἐκτὸς τοῦ βίου των. Ὁ Πέρσης εἶνε πλέον ἐξερευνητικός, ὁ Ἄραψ εἶνε πλέον περίεργος, ἀλλ' ὁ Τοῦρκος ἔχει ὑπερτάτην ἀδιαφορίαν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀγνοεῖ. Μὴ ἔχων δὲ ἰδέας πρὸς ἀνταλλαγήν, δὲν ἐπιζητεῖ καὶ τὴν συναναστροφὴν τῶν Εὐρωπαίων, καὶ δὲν ἀγαπᾷ οὔτε τὰς ἀτελευτήτους καὶ λεπτὰς συζητήσεις, οὔτε αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἐμπιστοσύνη μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἀφ' οὗ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἀποκρύπτει αἰωνίως μέρος τι ἑαυτοῦ: τὰ φίλτερά του αἰσθήματα, τὴν οἰκίαν του, τὰς ἡδονάς του, καὶ τὸ σπουδαιότερον, τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλον αἴσθημα, ὅπερ εἶνε αἴσθημα ἀκαταμάχητον δυσπιστίας. Ὁ Τοῦρκος ἀνέχεται τὸν Ἀρμένιον, περιφρονεῖ τὸν Ἑβραῖον, μισεῖ τὸν Ἕλληνα, δυσπιστεῖ πρὸς τὸν Φράγκον. Ὑπομένει, καθόλου εἰπεῖν, ἅπαξ ἅπαντας, ὡς μέγα τι ζῷον, ὅπερ ἀφίνει νὰ περιφέρωνται εἰς τὴν ῥάχιν του μυριάδες μυιῶν, ἐπιφυλαττόμενον νὰ ταῖς δώσῃ μίαν καλὴν μὲ τὴν οὐράν του, ὅταν τὸ κέντημά των γείνῃ ἐπαισθητόν. Ἀφίνει ὅλους νὰ ἐνεργῶσι, νὰ θορυβῶσι, καὶ ν' ἀνακυκῶσι τὰ πάντα περὶ αὐτόν· μεταχειρίζεται τοὺς Εὐρωπαίους, ὅσοι τοῦ εἶνε χρήσιμοι· παραδέχεται τοὺς ὑλικοὺς νεωτερισμούς, ὧν ἀναγνωρίζει τὴν ἄμεσον χρησιμότητα· ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ περὶ πολιτισμοῦ μαθήματα, ὅσα τοῦ δίδονται· μεταβάλλει νόμους, τρόπους καὶ ἐθιμοτυπίας· μανθάνει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὀρθῶς τὰ ἡμέτερα φιλοσοφικὰ ἀξιώματα· ἀφίνει νὰ τὸν μεταμορφώσουν, νὰ τὸν καλλωπίσουν, νὰ τὸν μεταμφιάσουν· ἀλλ' ἐσωτερικῶς εἶνε ἀείποτε, ἀμεταβλήτως, ἀκαταμαχήτως ὁ αὐτός. Καὶ ὅμως τὸ λογικὸν ἀποδυσπετεῖ νὰ ἐμμείνῃ ἀναποδράστως εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ βραδεῖα καὶ συνεχὴς ἐπενέργεια τοῦ πολιτισμοῦ δὲν δύναται, ἐντὸς περιόδου χρονικῆς ἀπεριορίστου, νὰ ἐναύσῃ σπινθῆρα νέας ζωῆς ἐντὸς τοῦ γιγαντιαίου Ἀσιάτου στρατιώτου, ὅστις κοιμᾶται ἐπὶ τῶν δύο ἠπείρων, καὶ δὲν ἐξεγείρεταί ποτε ἐκ τοῦ ὕπνου, εἰμὴ διὰ νὰ κραδάνῃ τὴν σπάθην του. Ἀλλ' ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς καταβληθείσας προσπαθείας καὶ τοὺς ἐπιτευχθέντας καρποὺς μέχρι σήμερον, ἡ χρονικὴ αὕτη περίοδος φαίνεται εἰς τὸν νοῦν τόσον μακρά, ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἀνυπομονησίας τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε ἀποβαίνει ματαία ἡ ἐλπίς, ὅτι τὸ ζήτημα, ὅπερ ἀπασχολεῖ τὴν Εὐρώπην σήμερον, εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῇ διὰ τοῦ βαθμιαίου ἐκπολιτισμοῦ τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ. Αὕτη εἶνε ἡ γνώμη, ἣν ἐσχημάτισα κατὰ τὴν βραχεῖαν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονήν μου. — Ὦ! μὲ ποῖον ἄλλον τρόπον εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα; Ἀ! κύριοι, εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν εἶμαι ὑποχρεωμένος ν' ἀποκριθῶ, διότι δὲν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀποκριθῶ, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι δίδω συμβουλὰς εἰς τὴν Εὐρώπην, τοῦτο δ' ἀποκρούει ἀπολύτως ἡ μετριοφροσύνη μου. Καὶ ἔπειτα... τὸ εἶπα ἤδη, ὅτι εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον ἀπέναντι τοῦ Γαλατᾶ καπνίζει αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον, ἕτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν· ὁ δ' ἀναγνώστης γνωρίζει πόθεν θὰ διέλθῃ τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο!

[Ἕπεται τὸ τέλος].

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ ΕΝ WEIMAR

Ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Ilm, τοῦ ἐκ τοῦ δάσους τῆς Θυρίγγης (Thüringer Wald) πηγάζοντος καὶ εἰς τὸν ποταμὸν Saale οὗ μακρὰν τῆς πόλεως Jena ἐκβάλλοντος, κεῖται ἡ πόλις Weimar, ἡ πόλις ἐκείνη, ἥτις περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἦτο ἡ ἑστία τῆς ποιήσεως καὶ ἡ πνευματικὴ μητρόπολις τῆς Γερμανίας, ἥτις μεγάλην ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐφ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, ὡς ποτὲ αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι ἐφ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἥτις τέλος ἐξένισεν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς τὸν Wieland, Herder, καὶ τοὺς Διοσκούρους Σχίλλερ καὶ Γκαῖτε, ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθη «πόλις τῶν ποιητῶν».

Ὁ Γκαῖτε διὰ τῆς ἐπὶ 50 ἔτη διαμονῆς του ἐν Weimar ἐλάμπρυνεν αὐτὴν δι' ἀθανάτου δόξης. Πᾶς, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας ποιητοῦ, ποθεῖ νὰ μεταβῇ εἰς Weimar καὶ νὰ ἴδῃ ποῦ καὶ πῶς ἔζη ὁ μέγας οὗτος ἀνήρ. Ζῶντος ἔτι τοῦ Γκαῖτε, ὡς καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἦτο καὶ εἶναι τὸ Weimar προσκυνητήριος τόπος, ἐξ οὗ οἱ ἐκεῖ συρρέοντες ἐλπίζουν νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τι ἐκ τοῦ καλοῦ, ὡραίου καὶ ὑψηλοῦ, εἰς τῶν ὁποίων τὰς αἰθερίους χώρας, ὁ Γκαῖτε ἔζη.

Τὸ Weimar εἶναι παλαιὰ πόλις ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ποταμοῦ Ilm. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τὸ Weimar μᾶλλον ὡς χωρίον παρὰ ὡς μητρόπολις. Εἶναι λίαν ἥσυχος καὶ μετρία πόλις, παρέχει δὲ οὐδὲν τοῦ γραφικοῦ ἐκείνου, ὅπερ θέλγει τὸν ὀφθαλμὸν εἰς πολλὰς παλαιὰς γερμανικὰς πόλεις. Αἱ οἰκίαι εἶναι κατὰ γοτθικὸν ῥυθμὸν κατεσκευασμέναι, ἀλλὰ δὲν βλέπει τις τὰ θαυμάσια ἀετώματα, τὰς διαφόρους ποικιλίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς φαντασίας, οὐδὲν μῖγμα διαφόρων ῥυθμῶν, προσόντα ἅτινα εἰς ἄλλας πόλεις τῆς

Γερμανίας θέλγουν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δεσμεύουν τὴν προσοχὴν τοῦ ξένου. Αἱ ὁδοὶ εἶναι ἥσυχοι καὶ ἀπλούσταται. Μεσημβρινῶς τῶν ἀνακτόρων, ἅτινα περιλαμβάνουν τρεῖς πλευρὰς ἑνὸς ὀρθογωνίου καὶ ὧν ἡ ὄψις εἶναι ἀληθῶς βασιλική, ἄρχεται ὁ ἀνακτορικὸς κῆπος, ὅστις εἶναι δημιούργημα αὐτοῦ τούτου τοῦ Γκαῖτε. Οὔτε τεῖχος, οὔτε κιγκλίδες, οὔτε φύλαξ, οὔτε θυρωρὸς ἐμποδίζουν τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον. Δυνάμεθα ἀταράχως νὰ περιπατῶμεν ἐν αὐτῷ ἐν τῇ δρόσῳ τῆς πρωΐας καὶ ὑπὸ τὸ σιγηλὸν φῶς τῆς σελήνης ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ κήπῳ. Οὐδὲν ὅριον διορίζει αὐτὸν ἐκ τῶν πέριξ σιτώνων. Ὁ κῆπος καὶ οἱ πέριξ σιτῶνες ἀποτελοῦν ἓν ὅλον φαιδρὸν καὶ ἐπίχαρι. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν κῆπον διά τινος ὁδοῦ παρὰ τῇ πύλῃ τῶν Ἀνακτόρων, καὶ ὑπὸ μεγάλα καὶ σκιερὰ δένδρα βαίνοντες, ἀπαντῶμεν ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς εἰς τὸν κῆπον εἰσόδου τὸ λεγόμενον Borkenhaus, ὅπερ εἶναι μικρὰ ξυλίνη καλύβη, ἣν ὁ Γκαῖτε κατά τινα γενέθλιον ἡμέραν τῆς τότε Δουκίσσης κατεσκεύασε, καὶ ἥτις ἔπειτα ἦτο ἡ προσφιλὴς κατοικία τοῦ συζύγου αὐτῆς Δουκὸς Καρόλου Αὐγούστου, τῇ προσκλήσει τοῦ ὁποίου ὁ Γκαῖτε μετέβη εἰς Weimar καὶ διέμεινε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ παρ' αὐτῷ ὡς ὑπουργός. Ἡ καλύβη αὕτη ἔχει μῆκος 20 καὶ πλάτος 14 ποδῶν. Εἶναι ἐντελῶς ἐκ ξύλου κατεσκευασμένη, καὶ φλοιῷ δένδρου κεκαλυμμένη. Τίς ἠγεμὼν σήμερον θὰ ἐπεθύμει νὰ ζῇ ἐν τοιαύτῃ καλύβῃ; Καὶ ὅμως ὁ ἀνδρεῖος ἐκεῖνος δοὺξ, ὁ Κάρολος Αὔγουστος, ἔζη ἐνταῦθα μόνος του, ἀποφεύγων τὰς καματώδεις τελετὰς τῆς μικρᾶς Αὐλῆς του, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ Αὐλῇ νομιζόμενα. Ἐνταῦθα συνεβουλεύετο μετὰ τῶν ὑπουργῶν του. Ἐνταῦθα ἐλούετο ἐν τῷ ποταμῷ, ὅστις ὑπὸ τὴν οἰκίαν του ῥέει, ἐντεῦθεν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν οὐ μακρὰν ἐν τῷ κήπῳ κειμένην οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ του.

Ὀλίγα βήματα ὑπὸ τὸ Borkenhaus ῥέει ὁ ποταμὸς Ilm διὰ μέσου τοῦ κήπου. Ἐκ τοῦ Borkenhaus ἐξερχόμενοι ἀπαντῶμεν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς ἐφ' ἧς κεῖται ἡ καλύβη, ἀτραπόν τινα, ἣν σκιάζουν γραφικῶς ἐστοιχισμένα δένδρα, ἡ πεύκη, ἡ ὀξύα, ἡ σημύδα, ἡ πλάτανος, ἡ πτελέα, ἡ καστανέα καὶ ἡ ὄα. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶναι ὅλως ἀπόκρημνος καὶ καλύπτεται τὰ πλεῖστα ὑπὸ πετρῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ βρύων, ἀριστερόθεν δὲ ῥέει ὁ ποταμὸς Ilm. Διά τινος ξυλίνης γεφύρας μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀντικρὺ πλευράν. Αἴφνης διανοίγεται ἡμῖν εἶς μικρὸς λειμών. Ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τοῦ λειμῶνος τούτου καὶ ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῆς γεφύρας βλέπομεν ἐπὶ τῶν προπόδων μεγάλου τινὸς ὑψώματος τὸ ἄνω ὅριον τοῦ λειμῶνος, ἀποτελοῦντος τὸ λεγόμενον Gartenhaus τοῦ Γκαῖτε (ἐπαύλιον). Ἡ θέσις του εἶναι γραφικωτάτη. Πρὸ αὐτοῦ κεῖται ὁ ῥηθεὶς μικρὸς λειμών, ὀλίγα δὲ βήματα μακρὰν ῥέει ὁ ποταμὸς Ilm. Ἡ οἰκία, ὅλως ἁπλουστάτη, περιβάλλεται ὑπὸ ἀνθοφόρου καὶ διὰ καρποφόρων δένδρων περιφυτευμένου κήπου. Πλήρης ἡσυχία ὑπάρχει ἐνταῦθα, μόνον ἐνίοτε διακόπτει αὐτὴν ὁ ἦχος τῶν κωδώνων τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ μουσικὴ τοῦ στρατῶνος καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ἐν τῷ κήπῳ γαυριώντων ταῶν. Τὴν οἰκίαν ταύτην τόσον ἠγάπα ὁ Γκαῖτε, ὥστε 7 ἔτη χειμῶνός τε καὶ θέρους κατῴκει ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτε ὁ δοὺξ τῷ 1782 κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπάνοδόν του ἐδώρησεν αὐτῷ τὴν ἐν τῇ πόλει οἰκίαν, δὲν ἀπεχώρησε διὰ παντὸς ἐκ τοῦ Gartenhaus, ἀλλ' ἄσμενος μετέβαινεν εἰς αὐτό, ὁσάκις ἐπεθύμει νὰ ἦναι μόνος καὶ ἥσυχος. Ἐν τούτῳ τῷ Gartenhaus ἐσπούδαζε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐρεύνας του, δι' ὧν ἐκτήσατο φήμην μεγάλην μεταξὺ τῶν φυσιοδιφῶν. Ἐνταῦθα ὁ Γκαῖτε κατέφευγεν ἀποφεύγων τὴν Αὐλήν, ἐνταῦθα ὁ ἐραστὴς ἦτο εὐτυχὴς ἐν τῷ πρὸς τὴν Frau von Stein ἔρωτί του.

Πόσον μέτριον εἶναι ἀληθῶς τοῦτο τὸ Gartenhaus, πόσον ἀπέχει τῶν παραστάσεων, ἃς περὶ αὐτοῦ ἴσως ἐσχημάτισαν! Εἰς ἐκείνους, οἷς ἔθος τὸ τρυφερῶς καὶ πολυτελῶς ζῆν, θὰ φανῇ ἡ μετρία αὕτη οἰκία τοῦ Γκαῖτε ἐλεεινὴ καλύβη· καὶ ὅμως ἡ καλύβη αὕτη ἦτο ἐπαρκὴς διὰ τὸν ὑπουργὸν καὶ αὐλικόν. Ἐνταῦθα ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ δοὺξ, ὅστις ἐνίοτε μέχρι βαθείας νυκτὸς διέμενε παρ' αὐτῷ, καὶ ἐνίοτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ οἰκίσκῳ τοῦ ποιητοῦ. Ἄλλοτε ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ δοὺξ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ ἐδείπνουν μετὰ τοῦ ποιητοῦ των καθ' ὅλως ἁπλούστατον τρόπον.

Ὁ Γκαῖτε δὲν ἦτο μόνον ποιητής, ἀλλὰ καὶ φυσιοδίφης. Ἡ θρησκεία του ἦτο λατρεία τῆς φύσεως. Ὡς ὁ Σχίλλερ κατέφυγεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Kant, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν βάσιν τῆς ποιήσεώς του, οὕτω ὁ Gœthe εἰς τὴν φύσιν. Εἰς τὴν πρὸς τὴν φύσιν δὲ ἀγάπην ὀφείλει ὁ Γκαῖτε τὴν ἁπλότητα ταύτην τοῦ ζῆν. Ἐνῷ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέφευγον τὴν ὑπὸ τὸν καθαρὸν οὐρανὸν κίνησιν, ἐκλείοντο δὲ ἐν τοῖς σπουδαστηρίοις αὐτῶν, ὁ Γκαῖτε ἐπεθύμει καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον ἀέρα. Ἐν ταῖς πρὸς τὴν ἐρωμένην του Frau von Stein ἐπιστολαῖς ἔθηκεν αἰώνιον μνημεῖον τοῦ κήπου τούτου. Ἐν αὐταῖς βλέπομεν αὐτὸν ζωηρῶς νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Gartenhaus τὴν νύκτα ὑπὸ τὸν κυανοῦν μανδύαν του καὶ ὑπὸ τὸν ἐλεύθερον οὐρανὸν νὰ κοιμᾶται ἐπὶ τοῦ ξυστοῦ του, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐγείρεται καὶ νὰ παρατηρῇ τοὺς ὑπὲρ αὐτὸν ἀστέρας καὶ νὰ θαυμάζῃ τὴν λαμπρότητα αὐτῶν.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς δύο πέριξ τοῦ Weimar μέρη, ἔνθα ἀναφέρονται αἱ φαιδρότεραι ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀνατολικῶς τοῦ Weimar κεῖται τὸ χωρίον Tiefurt, εἰς ὃ μεταβαίνομεν διὰ

μέσου μεγαλοπρεποῦς δάσους ἐκ πευκῶν καὶ ὀξυῶν, μικρὸν ἄνωθεν τοῦ κήπου ἀρχομένου. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι μικρόν, ἀλλὰ χαριέστατον. Ἐν τῷ βορειοανατολικῷ μέρει τοῦ χωρίου τούτου κεῖται ἡ θερινὴ ἔπαυλις τῆς δουκίσσης Ἀμαλίας, μητρὸς τοῦ Δουκὸς Καρόλου Αὐγούστου. Διὰ τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ γραφικοῦ κήπου τῆς ἐπαύλεως ταύτης, ῥέει εἷς κλάδος τοῦ ποταμοῦ Ilm. Δυτικῶς τοῦ Weimar κεῖται ἡ θερινὴ ἔπαυλις Ettersburg εἰς γραφικωτάτην θέσιν, ἐπὶ μεγάλου τινὸς ὑψώματος, μὲ λαμπρὰν θέαν εἰς τὰ πέριξ μεγαλοπρεπῆ δάση καὶ σιτῶνας. Εἰς τὰς ἐπαύλεις Tiefurt καὶ Ettersburg ἀναφέρονται, ὡς προεῖπον, αἱ φαιδρότεραι ἀναμνήσεις τῆς ἐνδόξου ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ Weimar. Ἐνταῦθα ἐδίδοντο αἱ παραστάσεις τοῦ λεγομένου Liebhabertheater. Τὴν ἑταιρίαν τοῦ αὐτοσχεδίου τούτου θεάτρου ἀπετέλουν ὡς τὰ πολλὰ αὐλικοί, μεθ' ὧν συγκατελέγετο καὶ ὁ Γκαῖτε, ἡ περίφημος τότε ὑποκρίτρια Corona Schrœter, ἥτις ἐκέρδισε τὴν καρδίαν τοῦ Γκαῖτε, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Kotzebue Ἀμαλία, καὶ ἡ δεσποινὶς Gœchhausen. Ὅλα τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀπετέλουν μίαν θαυμασίαν ἑταιρίαν, ἥτις ἐκ τοῦ Weimar μετέβαινεν εἰς τὰ πέριξ αὐτοῦ μέρη, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὰς ἐπαύλεις Tiefurt καὶ Ettersburg. Ἡ σκηνὴ αὐτοσχεδιάζετο ἔν τινι πτέρυγι τῆς ἐπαύλεως Ettersburg, ἐν Tiefurt ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὸν κυανοῦν οὐρανὸν καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ῥηθέντος κλάδου τοῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τοῦ κήπου διαρρέοντος. Φυσικῶν ἀντικειμένων, ὡς δένδρων, σελήνης, ἀστέρων κτλ., ἐγίγνετο χρῆσις μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας. Σήμερον ἔτι βλέπει τις ἐν Tiefurt τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔνθα ἡ σκηνὴ αὐτοσχεδιάζετο, καὶ ἔτι καὶ νῦν δεικνύουν εἰς τὸν ξένον οἱ τῶν ἐπαύλεων ἐκείνων φύλακες καὶ ἐπιστάται τὴν γέφυραν ἐκείνην, ἥτις, κατά τινα παράστασιν τῆς «Fischerin» τοῦ Γκαῖτε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ilm ἐν Tiefurt, ὡς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἐπισωρευθέντος πλήθους, ἔπεσε μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸν ποταμόν, ἄνευ ὅμως βλάβης τῶν ἀνθρώπων.

Τὰ παριστανόμενα ἦσαν ποικίλα. Ἄλλοτε ἐδιδάσκοντο γαλλικαὶ κωμῳδίαι, ἄλλοτε τραγῳδίαι, συνήθως δὲ δράματα τοῦ Γκαῖτε, πρὸ πάντων ἡ «Fischerin» αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Tiefurt, ἡ «Ἰφιγένεια», ὅτε αὐτὸς ὁ Γκαῖτε ὑπεκρίνετο τὸν Ὀρέστην. Περὶ τοῦ Γκαῖτε ὡς ὑποκριτοῦ γράφει ὁ Hufeland: «οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοὶ παρέσχεν ὁ Γκαῖτε ἐν ἑλληνικῇ στολῇ κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «Ἰφιγενείας». Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπεν ἕνα Ἀπόλλωνα. Οὐδέποτε παρετήρησα τοιαύτην σύζευξιν φυσικῆς καὶ πνευματικῆς τελειότητος ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ ἢ ἐν τῷ Γκαῖτε». Πλὴν τῶν ἐπαύλεων Tiefurt καὶ Ettersburg ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὡραῖα μέρη εἰς τὰ πέριξ τοῦ Weimar. Ὀλίγας ὥρας μακρὰν αὐτοῦ κεῖται ἡ πόλις Berca μετὰ τῆς ὡραίας κοιλάδος της, ἡ Jena ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Saale. Ὡς τὸ Weimar ἦτο ἡ ἑστία τῆς ποιήσεως, οὕτω ἡ Jena ἡ ἑστία τῶν ἐπιστημῶν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντως αἰῶνος συνηθροίσθησαν ἐνταῦθα οἱ σπουδαιότεροι ἄνδρες τῆς Γερμανίας, ὡς ὁ Schelling, Fichte, Hegel, Reinhold, Danz κλ. Οὐ μακρὰν τῆς πόλεως Jena κεῖται τὸ Schwarzburg ἐκ τῶν καλλίστων μερῶν τοῦ δάσους τῆς Θυρίγγης μετὰ τῆς γραφικωτάτης κοιλάδος (Schwarzerthal), τῆς ὑπὸ μεγαλοπρεπεστάτων δένδρων σκιαζομένης καὶ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Schwarzen διαρρεομένης. Πρὸς τούτοις ἡ Ilminau, Eisenach, καὶ τὰ ὑψώματα τοῦ δάσους τῆς Θυρίγγης. Πανταχοῦ βλέπει τις μετ' ἀπεριγράπτου ἡδονῆς ἐπὶ ἐκτεταμένων πεδιάδων σταχυοφόρους ἀγροὺς νὰ κυμαίνουν εἰς τὸν ἀέρα, κοιλάδας ὑπὸ μελωδικῶς ῥεόντων ποταμῶν διαρρεομένας, ἐπὶ τῶν ὀρέων μεγαλοπρεπῆ δάση, ἐπὶ πιμελοῦς γῆς δάση ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων. Ὅταν δὲ τὸ ἑσπέρας παρατηρῇ τις τὴν ὑπὲρ τὰς κοιλάδας ταύτας καταφορὰν τοῦ ἡλίου, ἢ τὴν νύκτα ὑπὸ τὸ σιγηλὸν φῶς τῆς σελήνης ἀκούῃ τὴν μελῳδίαν τῶν εἰς τὰς κοιλάδας ῥεόντων ὑδάτων καὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων τῶν εἰς τοὺς καθαροὺς ἀέρας κυμαινομένων, τότε τῇ ἀληθείᾳ τὸ στῆθος πληροῦται ἐκ τῶν πλέων ἡδυτάτων καὶ τερψιθύμων αἰσθημάτων. Ὅλων τῶν μερῶν τούτων ὁ Γκαῖτε ἔθηκεν ἐπίσης αἰώνιον μνημεῖον ἐν ταῖς πρὸς τὴν Frau von Stein ἐπιστολαῖς του. Ἐκ τοῦ Weimar μετέβαινεν εἰς τὰ πέριξ αὐτοῦ καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους μόνος ἢ μετὰ τοῦ δουκός. Ἐκ τῆς περικυκλούσης αὐτὸν ὡραίας καὶ μεγαλοπρεποῦς φύσεως ῥίπτει τὰ βλέμματά του εἰς τὴν ἐρωμένην του, ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστολαῖς του περιγράφει τὴν κατὰ τὸ ἔαρ ἀναθάλλουσαν φύσιν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ὡραιότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ, τὴν ἀφθονίαν αὐτῆς κατὰ τὸ θέρος, τοὺς κατὰ τὸ φθινόπωρον ποικίλους χρωματισμοὺς τῶν δένδρων κτλ. Οὐδὲν μέρος τῆς Θυρίγγης ὑπάρχει, οὐδεμία κοιλάς, οὐδεὶς ποταμός, οὐδὲν δάσος, ὅπερ ὁ Γκαῖτε δὲν περιέγραψεν ἐν τοιαύτῃ ἐναργείᾳ, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νομίζει ὅτι ἀναπνέει μετ' αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν μερῶν τούτων.

Ἐπιστρέψωμεν ἤδη εἰς τὴν πόλιν Weimar, ἵνα ἀναπληρώσωμεν ὅ,τι ἐκεῖ παρελείψαμεν. Ἐνταῦθα εὑρίσκομεν ἔτι τὴν οἰκίαν τοῦ Wieland, Herder, Γκαῖτε καὶ Σχίλλερ. Ὁ τελευταῖος, παραιτηθεὶς τῆς ἐν Jena καθηγεσίας του, μετέβη εἰς Weimar, ἔνθα ἔζη ἐν ἀδελφικῇ ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ Γκαῖτε, ἂν καὶ οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες εἶχον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον τὸν χαρακτῆρα. Πρὸ τοῦ θεάτρου, οὗτινος διευθυνταί ποτε ἦσαν οἱ Διόσκουροι Σχίλλερ καὶ Γκαῖτε, ἤγερται μνημεῖον, ὅπερ παριστᾷ αὐτοὺς εἰς χαλκοῦς ἀνδριάντας ἐν φυσικῷ τοῦ σώματος μεγέθει, τὸν Γκαῖτε ὡς τὸν Ὀλύμπιον Δία μὲ ἥσυχον βλέμμα καὶ μὲ γαλήνιον ἀλλὰ σοβαρὸν πρόσωπον, τὸν Σχίλλερ μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐστραμμένην. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ Γκαῖτε στηρίζεται ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Σχίλλερ, ἀμφότεροι δὲ δέχονται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς των τὸν στέφανον. Πόσον εὔστοχος, πόσον ἐπιτυχὴς εἶναι ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ ποιητικοῦ ζεύγους! Ὁ τεχνίτης αὐτῆς ἐσπούδασε καλῶς τὸν Γκαῖτε καὶ Σχίλλερ, ἐν τῇ σπουδῇ δὲ ταύτῃ ἔγνω ὅτι ὁ πρῶτος ἐλάτρευε τὴν φύσιν, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς φύσεως ἐρείδετο πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ, δι' ὃ παρίσταται μὲ γαλήνιον, ἀλλὰ σοβαρὸν πρόσωπον, οἱονεὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως ἐρευνῶν καὶ κατ' αὐτοὺς αἰσθανόμενος καὶ πράττων. Τοὐναντίον ὁ Σχίλλερ, ὅστις ἐκήρυξε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, παρίσταται μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐστραμμένην, οἱονεὶ τὴν ἐλευθερίαν κηρύττων, ὡς καὶ πράγματι ἐκήρυξεν αὐτὴν ἐν τοῖς ἔργοις του. Δὲν διέφυγεν ὅμως τὸν καλὸν τεχνίτην ἡ φιλία, ἥτις ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν δύο τούτων εὐγενεστέρων τέκνων τῆς Γερμανίας καὶ ἥτις τόσον ὠφέλιμος εἰς ἀμφοτέρους ὑπῆρξε. Τὴν φιλίαν ταύτην ὁ τεχνίτης δηλοῖ διὰ τῆς ἐπιστηρίξεως τῆς χειρὸς τοῦ Γκαῖτε ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Σχίλλερ.

Ἐν Βερολίνῳ. Ρ. Ι. Ν. ΚΟΛΛΙΔΗΣ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἀφοῦ ὁ Φούλτων, ὑπὸ πάντων περιφρονούμενος, κατέλιπε τὴν Γαλλίαν, ὁ Γάλλος Κάρολος Δαλλερὴ, γεννηθεὶς ἐν Ἀμιένς τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1754, ἐδαπάνησεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν πρὸς κατασκευὴν μικροῦ ἑλικοκινήτου ἀτμοπλοίου ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος. Ἀφοῦ ἐπιμόνως ἐπεκαλέσθη τὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς ὑπουργούς, ζητῶν νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἔργον του, ὁ Δαλλερὴ οὐδὲν ἀπολαύσας ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα καὶ μεταβὰς πρωΐαν τινὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου του, διέταξε τοὺς ἐργάτας νὰ τὸ συντρίψωσι, καὶ αὐτὸς δὲ κρατῶν σφύραν εἰς τὰς χεῖρας, συνειργάσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς καταστροφῆς.

Ὁ Κάρολος Δαλλερὴ ἦτο ἀνὴρ ἔξοχος, διακριθεὶς προηγουμένως διὰ πολυαρίθμων ἐφευρέσεων. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας κατεσκεύαζεν ὡρολόγια ξύλινα μεγίστην ἔχοντα ἀκρίβειαν. Διατελέσας κατασκευαστὴς μουσικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων, ἔπειτα δὲ ἐφευρὼν νέαν μέθοδον τοῦ κατεργάζεσθαι τὸν χρυσὸν πρὸς χρῆσιν τῶν χρυσοχόων, κατήρτισε περιουσίαν, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ τῶν ἑλικοκινήτων πλοίων. Ἀφοῦ κατέστρεψεν ὁ ἴδιος τὸν καρπὸν τῶν κόπων του, ἐπεδόθη ἐκ νέου εἰς τὸ ταπεινὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα τοῦ παρασκευαστοῦ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν Jouy, ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 81.

Τῷ 1843 ὁ Φρειδερῖκος Sauvage, μηχανοποιὸς τῆς Βουλόνης, ἐπεχείρησε μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἔργα ἐπὶ τῆς χρήσεως τῆς ἕλικος. Ὁ Sauvage διῆλθε τὰ εἴκοσι ὡραιότερα τῆς ζωῆς του ἔτη προσπαθῶν ν' ἀποδείξῃ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ὀργάνου τούτου, τὸ ὁποῖον τότε μὲν ἐκ προκαταλήψεως ἀπεκρούετο, νῦν δὲ θριαμβεύει εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας. Δαπανήσας ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν χάριν τῶν ἐρευνῶν του, ὁ Sauvage, γέρων ἤδη ὢν καὶ ἀδύνατος καὶ ἄῤῥωστος, ἔπαθε φρενοβλάβειαν, καὶ ἐτέθη εἰς τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν Picpus τῶν Παρισίων φρενοκομεῖον, ὅπου διέτριβε κρούων βιολίον ἐνώπιον κλωβίου πλήρους πτηνῶν, τῶν ὁποίων τὸ κελάδημα τὸν διεσκέδαζεν. Ἡ φυσιογνωμία του ἐλάμβανε ζωηρότητά τινα εἰς τοὺς ἤχους τῶν χορδῶν, λευκαὶ τρίχες περιεκόσμουν τὸ μέτωπόν του, τὸ βλέμμα του ἔλαμπε μελαγχολικὸν καὶ μετέδιδεν ἐνίοτε ἐνθουσιῶδες ὕφος εἰς τὴν ὄψιν τοῦ νεωτεριστοῦ.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀτμοπλοΐας γέμει, ὡς βλέπομεν, δραμάτων, ὧν ὑπόθεσις εἶναι τὸ μαρτυρολόγιον τῶν μεγάλων ἐφευρετῶν· ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν σιδηροδρόμων παρέχει ἡμῖν τὸ λυπηρὸν θέαμα ἐπιμόνου ἐναντιώσεως.

Οἱ σιδηρόδρομοι, λαβόντες τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῆς πρώτης ἀτμαμάξης τοῦ Στήβενσον, εἰσήχθησαν εἰς Γαλλίαν ἐν μέσῳ προσκομμάτων μεγίστων. Ὅτε ὁ Péreire ἠθέλησε τὸ πρῶτον νὰ κατασκευάσῃ σιδηρόδρομον μεταξὺ Παρισίων καὶ Ἁγίου Γερμανοῦ, καὶ ὁ Perdonnet ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμου ἀπὸ Παρισίων εἰς Ρουένην, δύω ἄνδρες μεγαλοφυεῖς, ὁ Thiers, ὑπουργὸς ὢν τότε ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ ὁ Ἀραγὼ, μέλος τῆς Βουλῆς, ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀποπλανηθέντες προλήψεων, ἀντέστησαν μετὰ παραδόξου τῷ ὄντι πεισμονῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων τούτων.

Ὁ Thiers ἀπήντησε πρὸς τὸν Perdonnet, ὅτι, ἐὰν ἐζήτει παρὰ τῆς Βουλῆς τὴν παραχώρησιν τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Ρουένης, «ἤθελον ῥίψει αὐτὸν κάτω τοῦ βήματος». Ὁ Ἀραγὼ διϊσχυρίζετο ὅτι ἡ διάβασις τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν συρίγγων ἤθελε βλάψει τὴν ὑγείαν τῶν ἐπιβατῶν. Ταῦτα ἐν ἔτει 1836, ὅτε πρὸ ἓξ ἤδη ἐτῶν ὁ μεταξὺ Λιβερποὺλ καὶ Μάντσεστερ σιδηρόδρομος μετέφερε καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδας ἐπιβατῶν. Παράδοξον εἰπεῖν, πλεῖστοι ἐν Γαλλίᾳ μεγαλόνοες ἄνδρες εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδεμία ἠδύνατο νὰ προκύψῃ τῇ πατρίδι αὐτῶν ἐκ τῶν σιδηροδρόμων ὠφέλεια.

Ἑξήκοντα ἔτη προτοῦ ἡ πρώτη ἀτμάμαξα τοῦ Cugnot (1770) ἐθεωρεῖτο ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἔργον περίεργον μὲν, ἀλλὰ πάντη ἀνωφελές. Ἡ ἅμαξα αὕτη, καίτοι ἀτελεσάτη βεβαίως, ἦτο οὐχ ἧττον ἀξία προσοχῆς. Ἡ κινοῦσα αὐτὴν μηχανὴ ὑπάρχει ἔτι ἐν τῷ Καταστήματι τῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων.

Ὁ Ἰωσὴφ Cugnot, γεννηθεὶς ἐν Λωραίνῃ τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1725, εἶχε διέλθει τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου διέπρεψεν ὡς μηχανι-

κός. Ὑπηρετήσας παρὰ τῷ πρίγκιπι Καρόλῳ εἰς τὰς Κάτω Χώρας, ἦλθεν εἰς Παρισίους τῷ 1763, ἦτο δὲ ἤδη γνωστὸς διὰ τῆς ἐφευρέσεως νέου πυροβόλου ὅπλου καὶ διὰ πονήματος *περὶ τῶν ἐν ἐκστρατείᾳ ὀχυρωμάτων*. Τότε κατέγινεν εἰς τὴν κατασκευὴν ἀτμαμάξης, ἣν ἐκάλει *ἀτμοφοραγωγόν*, προορίζων αὐτὴν κυρίως εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν πυροβόλων καὶ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Ἡ δοκιμὴ ἐγένετο ἐν τῷ πυροβόλῳ τοῦ ἐν Παρισίοις ὁπλοστασίου. Ἡ ἅμαξα ἐκίνησεν, ἀλλ' αἱ κινήσεις αὐτῆς ἦσαν σφοδραὶ καὶ ἄτακτοι, ὥστε κατέστρεψε τοῖχον κατὰ τοῦ ὁποίου συχνάκις ἐρρίφθη. Ἠρκέσθησαν δὲ εἰς τὴν δοκιμὴν ταύτην, οὐδ' ἐνόησαν τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ στρατηγοῦ **Gribeauval**, ὁ **Cugnot** ἔλαβε παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως σύνταξιν 600 φράγκων, δι' ἧς διετηρήθη μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐστερήθη αὐτῆς. Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέτης, περιελθὼν τότε εἰς ἄκραν πενίαν, ἔζησεν ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης κυρίας τινὸς τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ **Cugnot** ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἐννέα ἐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ σιδηρόδρομοι συνεστήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Καίτοι πολλαὶ αἱ δυσχέρειαι καὶ τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα, οἱ ἄνδρες τῆς προόδου ὑπερίσχυσαν τέλος, αὐτῶν, καὶ ἡ ἀτμάμαξα εἰσήχθη εἰς Γαλλίαν.

Τὴν σήμερον διατρέχει τὸν κόσμον ὁλόκληρον, δικασεδάζουσα τὰς ματαίας προλήψεις καὶ ἐπιδαψιλεύουσα κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς τὰ εὐεργετήματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΣΟΥ

Ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἐκτενεῖ βιογραφίᾳ τοῦ μακαρίτου Χ. Ζιμβρακάκη ὑπὸ τοῦ ἐν Σύρῳ καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν κ. Βασιλείου Ψιλάκη ἀναγινώσκομεν περίεργον ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ προώρως ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος συνταγματάρχου, ὅπερ συνέβη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥασσὶμ πασσᾶ παρὰ τὰ μεθόρια, ὅπου συνηντήθησαν ἀμφότεροι κατὰ διαταγὴν τῶν οἰκείων κυβερνήσεων, ἵνα συνεννοηθῶσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποτελεσματικῆς καταδιώξεως τῆς λῃστείας. Τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου μεταφέρομεν ἐνταῦθα αὐτολεξεὶ ἐκ τῆς ἐν λόγῳ βιογραφίας. Σ. τ. Δ.

Βιογραφικὸν ἐπεισόδιον

ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΖΙΜΒΡΑΚΑΚΗ

«....Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, δὲν κρίνω ἄπο σκοποῦ νὰ διηγηθῶ ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς περίεργον, τὸ ὁποῖον, πόρρω τοῦ νὰ θεωρηθῇ λῆρος ἄσκοπος, τοὐναντίον ἐπιρρωννύει καὶ κρατύνει τὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν καὶ κρίσιν, ὅτι ἦν ἀείποτε ἐκ παίδων καὶ ἡλικίας νεκρᾶς τὰ μάλα ῥέκτης καὶ δραστήριος, ἐξ οὗ καὶ ἐδημιουργήθη τὸ μέλλον αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ τύχης. Ἂν δὲν με ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ἐν ἔτει 1871 ἢ 1872 ἡ κυβέρνησις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα μεθόρια, ἵνα κατὰ τὸν νέον τότε ψηφισθέντα περὶ τελεστφόρου τῆς λῃστείας καταδιώξεως νόμον συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας. Ἐτύγχανε δὲ τότε διοικῶν τὰς μεθορίους ἐπαρχίας ὁ Ῥασσὶμ-πασσᾶς, ὁ γνωστὸς καὶ ἐπιβόητος Βασιλάκης, ὁ ἐκ Χίας αἰχμαλώτου καὶ Ὀθωμανοῦ τινος γεννηθεὶς κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πολυπαθοῦς νήσου. Ἀφοῦ οἱ πληρεξούσιοι τῶν δύο κυβερνήσεων ἐπέραναν τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ἠρώτησεν ὁ Ῥασσὶμ-πασσᾶς τὸν Ζιμβρακάκην, ἂν ἦναι ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν ἢ ὁ νεώτερος· τοῦ δὲ ἀποκριναμένου, ὅτι εἶνε ὁ πρεσβύτερος, ὑπέλαβεν ὁ πασσᾶς: Γινώσκετε ὅτι εἰς ὑμᾶς ὀφείλω τήν τε ζωὴν καὶ τὴν προαγωγήν μου; Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζιμβρακάκης, ζενισθεὶς ἐπὶ τῷ μυστηρίῳ τούτῳ, ἠρώτησε τίνι τρόπῳ, πότε καὶ ποῦ, ὁ πασσᾶς ἤρξατο διηγούμενος τὰ κατ' αὐτὸν ὡς ἑξῆς·

»Ἐπὶ τῆς ἐπὶ Ὄθωνος, εἶπε, βαυαρικῆς ἀντιβασιλείας ἐπανακάμπτων ἐσπέραν τινὰ εἰς Ναύπλιον ἔριππος ἐξ ὑπηρεσίας κατὰ τὸ ἀργολικὸν πεδίον, ἐλύτρωσάς με παῖδα ὄντα ἐκ τῶν χειρῶν δύο Βαυαρῶν, οἵτινες, ἐν οἰνοπλήκτῳ καταστάσει διατελοῦντες, κατεδίωκόν με, ἵνα μὲ διαπεράσωπι διὰ τῶν ἀνεσπασμένων ξιφῶν αὐτῶν, ἴσως διότι ἄλλοι εἶχον ἐξοργίσει καὶ ἐξερεθίσει αὐτούς. Ἐγώ, ἀπορῶν τότε ποῦ νὰ προσφύγω, περιεπλάκην εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἵππου σου, ἐνῷ οἱ Βαυαροὶ στρατιῶται ἐπέκειντο καὶ ἐφώρμων. Τότε ὑμεῖς, καμφθέντες ἐκ τῶν θρήνων καὶ τῶν ἱκεσιῶν μου, ἀφιππεύσατε, καὶ ἀνασπάσαντες τὸ ξίφος καὶ ἀμυνόμενοι, ἐξουδετερώσατε δι' ἐπιδεξίων τινῶν σπαθισμῶν τὰς ἐπιθέσεις τῶν κατ' ἐμοῦ μαινομένων, εἶτα δὲ περιορίσαντες αὐτοὺς διά τινων φιλοδωρημάτων, ἐνῷ ἐπέκειντο καὶ καθ'ὑμῶν, μὲ παρεδώκατε, ἐπειγούσης τῆς ὥρας καὶ κλειομένης τῆς πύλης τοῦ φρουρίου, εἴς τινα ξενοδόχον ἐν τῷ ἔξω τοῦ Ναυπλίου ξενῶνι τοῦ Καλλέργη, ἵνα τὴν ἐπαύριον ἐπανελθόντες μὲ παραλάβητε. Ἀλλ' ἐγὼ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐξῆλθον καὶ συνήντησα τὴν μητέρα μου, ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου δὲν σᾶς εἶδον πλέον, διότι ἐπέμενον ν' ἀπέλθωμεν πρὸς τοὺς ἐν Σύρῳ πρὸς μητρὸς συγγενεῖς καὶ συμπολίτας Χίους, ὑφ' ὧν περιποιηθεὶς καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ Πρασακάκη καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἄνδρῳ παρὰ τῷ Θεοφίλῳ Καΐρῃ, καὶ ἐν τῷ ἐν Σύρῳ γυμνασίῳ, ἀπῆλθον εἶτα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀναζήτησιν τύχης, προσκαλούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πατρός μου, ὑπαλλήλου ὄντος ἐν τῷ ὑπουργείῳ. Ὥστε ὤφειλον ὑμῖν χάριτας ἐπὶ τῇ διασώσει ἐκείνῃ, καὶ ἤδη χαίρω μετὰ τόσου χρόνου πάροδον δυνάμενος νὰ ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς προσωπικῶς τὴν εὐγνωμοσύνην μου, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ προστάξητε εἰς ὅ,τι κρίνετέ με ἱκανόν.

»Ὁ Ζιμβρακάκης, προσέχων τὸν νοῦν εἰς τὰ παράδοξα τοῦ πασσᾶ λεγόμενα, ἀνθυπέβαλεν ὅτι, καὶ ἄν ποτε προσηνέχθη ὡς ὁ Ὀθωμανὸς ἔλεγεν, οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ προστατεύσῃ ὡς στρατιώτης τῆς πολιτείας τὸν καταπιεζόμενον, καὶ ὅτι ὁ πασσᾶς ὤφειλε μᾶλλον χάριτας εἰς τὸν θεὸν Διόνυσον, ὁ ὁποῖος ὤθησε τοὺς Βαυαροὺς ἐκείνους νὰ γείνωσιν ὄργανον τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ καὶ λαμπρᾶς προαγωγῆς· διότι ἐκ τοῦ κακοῦ ὡς τὰ πολλὰ τίκτεται ἀγαθὸν, ἀλληλενδέτων τούτων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. Οὕτω δὲ περιποιηθεὶς πολὺ καὶ θεραπευθεὶς ὁ Ζιμβρακάκης ὑπὸ τοῦ πασσᾶ, ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ, ἵνα μὴ συναντηθῇ αὐτῷ πλέον. Ἀνεπόλησε δὲ πράγματι εἰς τὴν μνήμην του, ὅτι λαβών ποτε διαταγὴν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου καὶ στρατηγοῦ Ἀλμεῖδα νὰ πορευθῇ εἰς τὸ ἀργολικὸν πεδίον, ἔνθα ἐστάθμευέ τι ἐκ τῶν ἀτάκτων σωμάτων, καθ' οὗ ἠγέρθησαν παράπονα, ὅτι διασκεδαννύμενον ἠνώχλει τοὺς χωρικοὺς, καὶ ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς ἐλεγκτικῆς ἐκείνης ὑπηρεσίας, ἔπραξέ τι παραπλήσιον εἰσερχόμενος εἰς Ναύπλιον δρομαίως, ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἐνεθυμεῖτο».

ΡΟΚΦΟΡ

Τὸ εὐτελὲς γαλλικὸν χωρίον Ῥοκφὸρ ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν βασιλέα τῶν τυρίων, τὸ ἐξάκουστον Ῥοκφόρ. Τὸ χωρίον Ῥοκφὸρ, κείμενον παρὰ τοὺς πρόποδας βραχώδους λόφου διατεμνομένου ὑπὸ βαθειῶν χαραδρῶν, ἐφεῦρεν ἐν τοῖς φυσικοῖς ὑπογείοις αὐτοῦ τρόπον μεταποιήσεως τοῦ προστύχου προβατείου τυρίου εἰς προϊόν, πρὸς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἄλλος τρόπος κατασκευῆς δύναται νὰ ἐξισωθῇ. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ τυρίου εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, ὅστις διέρχεται διὰ τῶν ὑπογείων τούτων. Εἰς ἀνακάλυψιν δὲ τῆς διαρκοῦς αἰτίας τοῦ ψύχους τοῦ ὑπάρχοντος πάντοτε ἐν τοῖς ὑπογείοις, συνετέλεσε βαθεῖα μελέτη τῆς γεωλογικῆς συγάσεως τοῦ Ῥοκφὸρ καὶ τῶν γενομένων ἐν αὐτῷ φυσικῶν ἀλλοιώσεων.

Μεγάλη καταβύθισις τῶν ἐπάνω τιτανωδῶν στρωμάτων τοῦ ὄρους συνέβη, καταπληρώσασα τὸ ἥμισυ σχεδὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀργιλλώδεις ὄγκοι, ἐφ' ὧν ἐπεκάθηντο τὰ ἀνωτέρω στρώματα, κατακλυσθέντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, κατέρρευσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς κοιλάδος συμπαρασύραντες καὶ τὰ στρώματα ταῦτα. Αἱ κατασυντριβεῖσαι στοιβάδες ἀνατραπεῖσαι καὶ συσσωρευθεῖσαι ἐπ' ἀλλήλας κατὰ πελωρίους ὄγκους, καὶ σχηματίσασαι πολυαρίθμους κοιλότητας, ἀπετέλεσαν νέον ἀνώμαλον ἔδαφος. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λοιπὸν τούτου ὑπάρχουσι τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφὸρ, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσβάλλουσιν αἱ ῥαγάδες τῶν κοιλοτήτων τούτων.

Εὔκολον εἶνε νὰ ἐξηγήσωμεν τί συμβαίνει ἐν τοῖς ὑπογείοις τούτοις. Ὁ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενος ἀὴρ, ψυχρότερος καὶ πυκνότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ, κινεῖται ἀδιαλείπτως, κατὰ λόγον τῆς διαφορᾶς ταύτης τῆς θερμοκρασίας. Ἐξερχόμενος δὲ διὰ τῶν κατωτέρων ὀπῶν τῶν ὑπογείων, ἀντικαθίσταται βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν εἰσερχομένου θερμοτέρου ἀέρος διὰ τῶν ἀνωτέρων στομάτων· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν δρόμον του τοῦτον ὁ ἀὴρ ἐφάπτεται τῶν ὑγρῶν παρειῶν τῶν βράχων καὶ τοῦ ὕδατος, ὅπερ περιέχουσι τὰ ἀργιλλώδη στρώματα, ἀφαιρεῖ μέρος τοῦ ὕδατος τούτου, ἀποβάλλων μέρος τοῦ θερμογόνου του, ὥστε ἐξέρχεται ὀλιγώτερον θερμὸς καὶ πλειότερον ὑγρὸς, κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως καὶ τῆς βαθύτητος ἣν διέτρεξε, καὶ τῶν ὑγρῶν ἐπιφανειῶν ὧν ἥψατο. Ἡ δὲ κίνησις αὕτη τοῦ ἀέρος εἶνε κατὰ τοσοῦτον ὀλιγώτερον ζωηρὰ, καθ' ὅσον ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία εἶνε ὑψωμένη. Βεβαιοῦται δὲ τῷ ὄντι ὅτι ὁπόταν πνέῃ νότιος ἄνεμος, τὸ ῥεῦμα εἶνε ἧττον ἐπαισθητὸν καὶ μᾶλλον δροσερόν. Ὁ ἀὴρ εὑρίσκεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀραιότερος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πυκνότερος, καὶ ἐπειδὴ περιέχει πλειότερον θερμογόνον κατὰ τὴν εἴσοδόν του, δύναται νὰ κορεσθῇ μείζονος ποσότητος ὑγρασίας, διερχόμενος τὰς βαθείας ἐκείνας κοιλότητας.

Δὲν εἶνε δὲ τῆς αὐτῆς ἡλικίας πάντα τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφόρ. Ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἀκανόνιστοι κοιλάδες, ὧν μόνον ἐχρειάσθη νὰ κανονίσωσι τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους. Βραδύτερον θέλοντες νὰ αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπογείων, ἀνέσκαψαν τὰς κοιλότητας δι' ἀνθρωπίνων χειρῶν καὶ διὰ τῆς πυρίτιδος. Αἱ ῥαγάδες αἱ ἐκβάλλουσαι εἰς τὰ ὑπόγεια ἐπλατύνθησαν καὶ ἡ τέχνη κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν νέων ὑπογείων τὰ ῥεύματα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος καὶ νὰ τὰ γεμίσῃ δι' ἀτμοσφαίρας καταλλήλου εἰς τὴν πρέπουσαν ζύμωσιν τοῦ τυρίου τοῦ Ῥοκφόρ.

Ἡ θερμοκρασία δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ καθ' ἅπαντα τὰ ὑπόγεια, διότι ἄλλων μὲν ἡ θερμοκρασία ὅτε ἀνοίγονται αἱ ὀπαὶ εἶνε πέντε βαθμῶν ἑκατομβάθμου, ἄλλων δὲ μέχρι δέκα. Οἱ δύο οὗτοι ἀριθμοὶ εἶνε τὰ δύο ὅρια τῆς θερμοκρασίας· διότι ἐὰν μὲν ἦτο κατωτέρα, δὲν θὰ ἐγίνετο χημικὴ ἀνάλυσις, ἐὰν δὲ ἦτο ἀνωτέρα, θὰ συνέβαινε ζύμωσις καλιακὴ ἢ δυσώδης.

Ἕκαστον ὑπόγειον διαιρεῖται εἰς πέντε ἀλλεπάλληλα χωρίσματα ἢ πατώματα ἔχοντα ὕψος 2 1]2 μέτρων, καὶ διαιρούμενα εἰς μικρὰ δωμάτια περιέχοντα ἕκασον θήκην πεντάβαθμον ξυλίνην πλάτους δύο μέτρων. Εἶνε δὲ αἱ διαστάσεις τῶν δωματίων οὕτω πως ἐρρυθμισμέναι, ὥστε ἡ ἐργαζομένη (διότι γυναῖκες εἶνε αἱ ἐργαζόμεναι) ἀναβαίνουσα ἐπὶ τῆς ἕδρας της νὰ δύναται εὐκόλως νὰ τοποθετῇ ἢ νὰ λαμβάνῃ τὰ τυρία ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τῆς τυροθήκης. Ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου στηριζομένη πλευρὰ τοῦ ὑπογείου ἀφίνεται γυμνὴ ὡς καὶ αἱ πλάγιαι, ἐὰν τὸ συγχωρῶσιν ἡ φύσις καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἐδάφους. Ἡ δ' ἀντίθετος πρὸς τὸν βράχον πλευρὰ εἶν' ἐκτισμένη τοῖχος.

Αἱ ἐργάτιδες διανεμημέναι ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσα-

ρας εἰς ἕκαστον χώρισμα ἐργάζονται καθήμεναι καὶ φωτιζόμεναι ὑπὸ μικροῦ λύχνου κρεμαμένου πλησίον των. Καὶ ἄλλαι μὲν ἀποξέουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τυρίων, ἄλλαι δὲ τὰ τοποθετοῦσιν ἐπὶ τῶν θέσεων, ἄλλαι δὲ ἀναβαίνουσαι καὶ καταβαίνουσαι εἰς τὸ ὑπόγειον καταβιβάζουσι τὰ χλωρὰ τυρία ἢ ἀναβιβάζουσι τὰ ὡριμάσαντα καὶ ἕτοιμα ὄντα νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὰ χλωρὰ τυρία, ἀφ' οὗ καταβιβασθῶσιν εἰς τὸ ὑπόγειον, ἀποτίθενται ἐπὶ τῶν θέσεων εἰς στήλας ἀνὰ τρία. Μετὰ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας τίθενται ὄρθια, ἀφινομένου μεταξὺ αὐτῶν ἱκανοῦ διαστήματος χάριν τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀέρος, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας φύεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν τυρίων τὸ λεγόμενον *γένειον* ἢ *χνοῦς*. Ὁ χνοῦς δὲ οὗτος, ὅστις πρέπει νὰ ἦνε λευκότατος ὡσεὶ χιών, πυκνὸς καὶ ὀλίγον ὑγρὸς, εἶνε τὸ γνώρισμα καὶ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ τυρίου καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὑπογείου. Ἀποξέεται διὰ καταλλήλου ὀργάνου ὁ χνοῦς ἀνὰ πᾶσαν ὀγδόην ἡμέραν, ἕως οὗ ὡριμάσωσι τὰ τυρία καὶ καλυφθῶσιν ὑπὸ λευκοφαίου λιπαρᾶς οὐσίας, ἥτις καὶ αὐτὴ ἀποξέεται.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ τυρία μείνωσι τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τοῖς ὑπογείοις, ἐκλέγονται ἑκάστοτε τὰ ὡριμώτερα καὶ ἀποστέλλονται πρὸς πώλησιν. Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ κατασκευασθέντα κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας δὲν εἶνε κατάλληλα νὰ διατηρηθῶσι καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, μάλιστα δὲ διὰ τὴν θερμότητα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ τῶν τελευταίων δὲ μηνῶν, ἅτινα μένουσιν ἐν τῷ ὑπογείῳ πλειότερον χρόνον, εἶνε τὰ ἄριστα καὶ τὰ μάλιστα περιζήτητα.

Ἡ δὲ καθ' ἑβδομάδα γινομένη ἀπόξεσις τῶν τυρίων σκοπὸν ἔχει νὰ διευκολύνῃ τὴν συνάφειαν τοῦ τυρίου καὶ τοῦ δροσεροῦ ἀέρος τοῦ ὑπογείου· ἐπ' ἐσχάτων δὲ πρὸς αὔξησιν τῆς συναφείας ταύτης εἰσήγαγον τὸ κέντημα διὰ μακρᾶς βελόνης, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τοῦ τυρίου ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου, καὶ οὕτω πως εἰσέρχεται ὁ ἀὴρ διὰ τῶν σχηματιζομένων ὀπῶν. Παράγεται δὲ ὀξυάνθραξ, ὅστις εἶνε ἡ αἰτία τῶν πρασίνων κοιλοτήτων τῶν παρατηρουμένων ἐν τῷ τυρίῳ. Ἐν ᾧ δὲ γίνονται πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι μεταβολαὶ, ἀναπτύσσεται ἀνεπαισθήτως τὸ κυανοποίκιλον ἐκεῖνο χρῶμα, προϊὸν βλαστήσεως κρυπτογαμικῆς τοῦ καλουμένου **Penicillium glaucum**, οὗ τὰ σπερμάτια ἀπετέθησαν ἐν τῷ τυρίῳ μετὰ τῆς κόνεως τοῦ εὐρωτιῶντος ἄρτου.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ κατασκευάζειν τὰ τυρία ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Ῥοκφὸρ, ὡς φαίνεται ἐκ τινος παλαιοῦ ἐγγράφου, λέγοντος ὅτι τῷ 1070 ἄνθρωπός τις Φλοτὰρ Δεκορνοῦς, κληροδοτήσας γαίας εἴς τινα Μονὴν, συγκατηρίθμει μεταξὺ τῆς προσόδου αὐτῶν δύο τυρία, ἅτινα ὤφειλε νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν ἕκαστον ὑπόγειον τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ. Τῷ δὲ 1550 διάταγμα τοῦ κοινοβουλίου τῆς Θολώσης παρέχει εἰς τὸ Ῥοκφὸρ τὸ προνόμιον τῆς κατασκευῆς τοῦ τυρίου τοῦ λεγομένου Ῥοκφὸρ, καὶ ἐπιβάλλει πρόστιμον ἐξ λιβρῶν τὸν στατῆρα εἰς πάντα φωραθησόμενον ὅτι κατεσκεύασε τοιοῦτον ἔξω τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ.

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀριθμῶν φαίνεται ἡ βαθμιαία πρόοδος τῶν προϊόντων τῶν ὑπογείων τοῦ Ῥοκφόρ.

Τῷ 1800	παρήχθησαν	250,000	χιλιογρ. τυρίου.
Τῷ 1820	»	»	300,000
Τῷ 1840	»	»	750,000
Τῷ 1860	»	»	2,700,000
Τῷ 1870	»	»	3,600,000
Τῷ 1873	»	»	4,000,000

Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βάρους 23 τοῖς 100, βλέπομεν ὅτι 3,000,000 χιλιογράμμων τυρίου ἐξαποστέλλονται κατ' ἔτος εἰς τὸ ἐμπόριον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ μικροῦ Ῥοκφὸρ γινομένης κινήσεως κεφαλαίου 20,000,000 φράγκων. **Π

Ἱστορικὸν

ΤΩΝ ΥΕΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΥΡΩΝ

[Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ A. Sauzay «La Verrerie»].

Ἡ συνήθεια τῆς χρήσεως τῶν ὑέλων πρὸς προφύλαξιν τῶν οἰκιῶν ἀνέρχεται ἆρά γε εἰς ἐποχὴν ἀόριστον, ἢ μήπως, ὡς πολλοὶ ἔτι καὶ νῦν φρονοῦσιν, εἶναι ἐφεύρεσις σχετικῶς νεωτέρα; Ἐν τῇ ἀφηγήσει, ἣν ὁ Ἰουδαῖος Φίλων κατὰ τὴν πρὸς τὸν Καλλιγούλαν πρεσβείαν αὐτοῦ ἐποιήσατο, ὑπάρχουσιν ἐκφράσεις, αἵτινες θεωροῦνται ὡς ὑπαινισσόμεναι τὴν χρῆσιν τῆς ὑέλου, αὐτὸς δ' ὁ Σενέκας βεβαιοῖ ἐν τῇ 90ῇ ἐπιστολῇ του, ὅτι ἡ ὕελος ἐφευρέθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Τοῦτο ἀπεκρούετο ὑπὸ τῶν νεωτέρων σοφῶν, μὴ παραδεχομένων ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐγίνετο οἷα σήμερον χρῆσις τῆς ὑέλου, εἰς ἔμφραξιν τῶν παραθύρων, μόνος δ' ὁ **Winckelmann** ἀντεῖπεν εἰς αὐτοὺς, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας τῆς ὑέλου ἐφευρέσεως. Ἐκ τούτου προῆλθον συζητήσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀντιδοξούντων, αἵτινες ὅμως εἰς οὐδεμίαν ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ ἀπολήξωσι διαφώτισιν τοῦ πράγματος, ὅτε περίστασίς τις ἦλθεν ἀπροσδοκήτως νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὰς ἀμφισβητήσεις, λύουσα ὁριστικῶς τὸ ζήτημα. Ἡ περίστασις δ' αὕτη εἶνε ἡ ἀνακάλυψις ὑέλων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Πομπηΐας, αἵτινες εὑρέθησαν διατηρούμεναι ἔτι ἐν τοῖς ὀρειχαλκίνοις αὐτῶν πλαισίοις, ἅτινα ἀπὸ δέκα ἤδη αἰώνων ἔκειντο τεθαμμένα ὑπὸ τὴν γῆν.

Ὁ ἀρχιτέκτων **Mazois** ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Τὰ ἐρείπια τῆς Πομπηΐας» βεβαιοῖ ὅτι αἱ ὕελοι αὗται εἶχον πλάτος 0μ,50 καὶ ὕψος 0μ,72, τὸ δὲ βάρος αὐτῶν ἦτο ἀπὸ 5 ἕως 6 χιλιόγραμμα.

Εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἡ τόσον ὠφέλιμος τῆς ὑέλου χρῆσις, τῇ βοηθείᾳ τῆς ὁποίας τὸ φῶς διεδέχετο τὸ σκότος, ἥτις κατὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐνοικούντων εἰσῆγεν εἰς τὰς οἰκίας τὰς ζωογόνους τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, ἥτις προεφύλαττε τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῶν πάγων τοῦ χειμῶνος, καὶ ἐδιπλασίαζεν οὕτως εἰπεῖν τὸν βίον διπλασιάζουσα τὸ φῶς, ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονηθῇ; Καὶ ὅμως ἐλησμονήθη, διότι ἐπ' αἰῶνας ὁλοκλήρους αἱ ὕελοι ἐξηφανίσθησαν, ἀντικατασᾶσαι ὑπὸ ξυλίνων παραθυροφύλλων, ὑπὸ φεγγιτῶν, ὑπὸ δερμάτων καὶ τέλος ὑπ' ἐλαιοβρέκτου χάρτου.

Ὁ πρῶτος συγγραφεὺς, ὅστις ποιεῖται μνείαν τῶν ὑέλων, ὡς χρησίμων πρὸς περίφραξιν οὐχὶ τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ τῶν στενῶν παραθύρων τῶν ἐκκλησιῶν, εἶναι ὁ **Lactance**, ὅστις λέγει «... ἡ ψυχή μας βλέπει καὶ διακρίνει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος τὰ ἀντικείμενα ὡς δι' ὑελοφράκτων παραθύρων». Δὲν πρέπει δὲ νὰ φανταζώμεθα ὅτι αἱ ὕελοι ἐκεῖναι ἦσαν ὅμοιαι τῶν σημερινῶν· διότι αἱ ὕελοι, περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς, ἦσαν μικρότατα στρογγυλὰ τεμάχια, ὀλίγον διαφανῆ, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα **cives**. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς οἰκίας, ἡ χρῆσις τῶν ὑελωμάτων, ἅτινα κατ' ἀρχὰς ἀπετελοῦντο ἐκ τῆς συναρμογῆς πολλῶν μικρῶν τεμαχίων περιβαλλομένων ὑπὸ μολυβδίνων πλαισίων, μόλις ἀνέρχεται εἰς τὸν 14ον αἰῶνα, καὶ τότε δὲ ἀκόμη ἦτο τόσον σπανία ἡ χρῆσις αὐτῶν, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ παράθυρα τῶν ἀνακτόρων δὲν εἶχον ὅλα ὑέλους τοιαύτας.

Ἐν τῷ λογιστικῷ βιβλίῳ τοῦ **Jean Avin**, γενικοῦ εἰσπράκτορος τῆς **Auvergne**, ἀναγινώσκομεν:

«Διὰ τὴν ἄφιξιν τῆς δουκίσσης **de Berry**, με»ταβαινούσης (1413) εἰς **Montpensier**, κατε»σκευάσθησαν στεφάναι τινὲς εἰς τὰ παραθυρώ»ματα τοῦ ἄνω πύργου, πρὸς προφύλαξιν τῶν »κηρωτῶν (**toiles cirées**) δι' ἔλλειψιν ὑέλων.»

Ἰδοὺ καὶ ἕτερον παράδειγμα. Πρόκειται περὶ τῆς λαμπροτάτης αὐλῆς τῶν ἰσχυρῶν δουκῶν τῆς Βουργωνίας, διὰ τὸ ἀνάκτορον τῶν ὁποίων παρήγγειλαν (1647) «εἴκοσι ξύλινα τεμάχια πρὸς προφύλαξιν τῶν χαρτίνων ὑέλων τῶν χρησίμων διὰ τὰ παράθυρα τῶν δωματίων».

Τὰ δύο ταῦτα χωρία μαρτυροῦσιν ἐπαρκῶς τὴν ἔλλειψιν ὑέλων καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἡγεμονικαῖς κατοικίαις. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις μαρτυροῦσαι περὶ τῆς σπανιότητος καὶ τοῦ βαρυτίμου αὐτῶν ἐν ἐποχῇ κατὰ ἕνα αἰῶνα μεταγενεστέρᾳ.

Ἐν τινι λογαριασμῷ φέροντι χρονολογίαν 1567, γραφέντι δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ δουκὸς Νορθάμπερλαν, εὑρίσκομεν:

«Ἐπειδὴ, ὁσάκις πνέῃ σφοδρὸς ἄνεμος, αἱ ὕελοι τοῦ πύργου τούτου καὶ τῶν ἄλλων πύργων τοῦ ἄρχοντος κάμπτονται καὶ φθείρονται, καλὸν εἶναι ἵνα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ αἱ ὕελοι ἑκάστου παραθύρου ἀποσπῶνται καὶ ἀσφαλίζωνται... ὁσάκις δὲ ὁ κύριος ἢ ξένοι διαμένωσιν ἐν τῷ πύργῳ, νὰ τοποθετῶνται πάλιν, ἀνεξόδως, ἐνῷ τώρα ἡ φθορὰ εἶναι πολυδάπανος καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλας ἐπιδιορθώσεις».

Ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἃς προσθέσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὕελον, ἐπὶ πολὺ αὕτη ὑπῆρξεν ὑποτελὴς τῇ Γαλλίᾳ. Καὶ ἐνταῦθα μὲν ὁ ἁγιος **Bedé**, ἡγούμενος τῆς μονῆς **Jarrow**, λαμβάνει ἐκ τῆς Γαλλίας ὑέλους διὰ τὴν ἐκκλησίαν του, ἐκεῖ δὲ ὁ Ἰάκωβος **Wilfrid** ζητεῖ ὑέλους καὶ ὑελοποιοὺς πρὸς προφύλαξιν τῶν παραθύρων τῆς μητροπόλεως ἐν **York**. Ἡ χρῆσις τῶν ὑέλων, ἡ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀνήκουσα, ἦτο τόσον περιωρισμένη ἐν Ἀγγλίᾳ, ὥστε κατὰ τὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα, ἐν Σκωτίᾳ τὰ ἀνάκτορα δὲν εἶχον ὑέλους, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ κύριον πάτωμα.

Ὅπως τέλος ὑποδείξωμεν, ὅτι ἡ κοινὴ χρῆσις τῶν ὑέλων εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος, πρὸ 100 μόλις ἐτῶν, οὐ μόνον εἰς τὰς μικρὰς πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν Παρισίοις ἀκόμη, ὑπῆρχεν ἑταιρία κατασκευαστῶν παραθύρων (**châssisiers**), ὧν τὸ ἐπάγγελμα ἦτο νὰ φράττωσι τὰ παράθυρα οὐχὶ δι' ὑέλων, ἀλλὰ μόνον διὰ τεμαχίων ἐλαιοβρέκτου χάρτου.

Ἐκ τούτου, ἀναμφιβόλως, καὶ ἡ παλαιὰ γαλλικὴ παροιμία: «**L'abbaye est pauvre, les vitres ne sont que de papier**». Α. Κ-ης

Ἐν Σύρῳ.

Η ΚΟΝΙΣ ΚΑΙ Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

τῆς ὁμίχλης.

Ὁ κ. Τζὼν Αἴτκεν ἀνεκοίνωσε τελευταῖον εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἐδιμβούργου πολλοῦ διαφέροντος ἀξίαν παρατήρησιν ἐπὶ τῆς γενέσεως τῆς ὁμίχλης καὶ τῶν νεφῶν. Αἱ γνώσεις ἡμῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νεφῶν καὶ τῶν ὁμιχλῶν ὁμολογητέον ὅτι εἶνε ἀτελέσταται, ἀλλὰ καὶ τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Αἴτκεν ἔχουσί τι τὸ παράδοξον· καίτοι ὅμως τοιαῦτα, δέον νὰ γείνωσι γνωστά.

Κατὰ τὸν φυσικὸν τοῦ Ἐδιμβούργου δὲν ὑπάρχει ὁμίχλη ἄνευ κόνεως· ὅ ἐστι ἡ κόνις εἶνε τὸ σπέρμα, ἡ ἀφετηρία τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὁμίχλης καὶ τῶν νεφῶν. Ἕκαστος κόκκος κόνεως καθίσταται πυρὴν, περὶ τὸν ὁποῖον συμπυκνοῦνται οἱ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀτμοὶ τοῦ ὕδατος. Ὁ κ. Αἴτκεν στηρίζει τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ πειραμάτων, ὧν ἓν θὰ ἐκπλήξῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὸν ἀναγνώστην.

Λαμβάνει δύο μεγάλα δοχεῖα ὑέλινα, καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν εἰσάγει συνήθη ἀέρα, εἰς τὸ ἕτερον δὲ ἀέρα κεκαθαρμένον, διηθισμένον διὰ πυκνοῦ πιλήματος βαμβακίνου (βάτας), εἶτα δὲ εἰσάγει ῥεῦμα ἀτμῶν εἰς ἀμφότερα τὰ ἀγγεῖα, ὅτε παρατηρεῖ τις, οὐχὶ ἄνευ τινὸς ἐκπλήξεως, ὅτι ἡ

διαφάνεια τοῦ περιέχοντος τὸν κεκαθαρμένον ἀέρα δοχείου οὐδόλως ἀλλοιοῦται, ἐνῷ ἡ τοῦ περιέχοντος τὸν συνήθη ἀέρα θολοῦται, σχηματιζομένου ἐντὸς ἀτμοῦ εἰς σκιερὸν νέφος, εἰς ἀληθῆ ὁμίχλην.

Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι τὰ μόρια τοῦ ὑδαροῦς ἀτμοῦ δὲν ἀρκοῦσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ νὰ παραγάγωσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ πεπυκνωμένον ἀτμὸν, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ μετέωρος κόνις· ἕκαστον δὲ μόριον κόνεως θέλει περιβληθῆ ἐλάχιστον ποσὸν ὕδατος, καὶ θὰ κυματίζῃ ἐν τῷ ἀέρι. Ἐὰν ἡ κόνις δὲν εἶνε ἱκανῆς ποσότητος, οἱ δὲ ἀτμοὶ εἶνε ἄφθονοι, τὸ ὑγρὸν περικάλυμμα θὰ βαρύνῃ τὰ στερεὰ μόρια τῆς κόνεως, καὶ θέλουσι καταπέσει. Τοῦτο δὲ παρατηρεῖται, ὅτε ὁ καιρὸς κλίνει πρὸς τὴν βροχήν.

Ὁ Αἴτκεν προβαίνει συμπεραίνων νὰ εἴπῃ ὅτι, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε κόνις ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, δὲν θὰ ὑπῆρχον οὔτε ὁμίχλη, οὔτε νέφη, οὔτε ἴσως βροχή. Ὁ ἀὴρ δὲ, ὑπερκορὴς γενόμενος ἀτμῶν, ἤθελε καταθέτει μόνον στρῶμα ὕδατος ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.—Ἐὰν, λέγει, αἱ ὁμίχλαι εἶνε συνηθέσταται ἐν Λονδίνῳ, τοῦτο προέρχεται, διότι ὁ ἀὴρ τῆς πόλεως εἶνε πλήρης καπνοῦ καὶ κόνεως εἰς μεγίστην ποσότητα.

Ἄλλοι φυσικοὶ παρετήρησαν, ἰδίᾳ ὁ Τυνδάλ, τὴν συμμετοχὴν τῆς κόνεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὁμίχλης· ἀλλὰ πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ μετὰ τοῦ κ. Αἴτκεν ὅτι ὄντως ἡ κόνις εἶνε ὁ πυρὴν, περὶ τὸν ὁποῖον συμπυκνοῦνται οἱ ὑδάτινοι ἀτμοί; Εἶνε δύσκολόν πως ν' ἀποφανθῇ τις ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης. Ἀντιπαρατηροῦμεν δὲ, ὅτι κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην δυσκόλως ἐξηγεῖται ὁ σχηματισμὸς ὁμίχλης καὶ νεφῶν ὑπὲρ τοὺς ὠκεανοὺς, ὅπου ὁ ἀὴρ, εἶνε μὲν κεκορεσμένος ὕδατος, σπανίζει δὲ ἡ κόνις[1].

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ κ. Αἴτκεν ὁμιλεῖ περὶ τῆς κόνεως ὡς ἐχούσης μορφὴν τοσοῦτον λεπτὴν καὶ ἀδιόρατον, ὥστε τὰ πάντα ὁμολογουμένως δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ. Θερμαίνει ὕελον, σίδηρον, χαλκὸν ἐν μέσῳ διηθισμένου ἀέρος, καὶ παράγει πάραυτα σκιερὰν ὁμίχλην. Τὸ σύνηθες ἅλας παράγει κόνιν ἀπείρως λεπτοτάτην, εἰς ταύτην δὲ ὁμολογουμένως ἀποδοτέον τὰς ὁμίχλας καὶ τὰ νέφη τῶν θαλασσῶν.

Ὁπωσδήποτε ἡ νέα αὕτη ἔποψις τοῦ θέματος τούτου, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Αἴτκεν ἔφερεν ἐν μέσῳ, εἶνε ἀξία τῆς προσοχῆς τῶν παρατηρητῶν τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ τῶν μετεωρολόγων.

[Journal des Débats].

1. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν παρὰ τὸ πείραμα τοῦ Αἴτκεν, τὸ τοῦ κ. Τυνδάλ, ὁ ὁποῖος εἰσάγων εἰς ἀγγεῖον πλῆρες ἀέρος διηθισμένου ῥεῦμα ἀτμοῦ, παράγει ἀμέσως νέφος σκιερὸν, ἅμα ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ῥίψῃ φωτεινὴν ἀκτῖνα.

Ἐμπορία

ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

κατὰ τὸ 1880.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας ὁ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου παραχθεὶς καὶ ἐξαχθεὶς σταφιδοκαρπὸς ἀνέρχεται εἰς 170,741,269 λίτρας (μία λίτρα=133 δραμ. ἤτοι 3 λίτρ. περίπου 1 ὀκά).

Κατ' ἐπαρχίας δὲ ἐξ ὧν παρήχθη ἀναλυομένη ἡ ἐξαγωγὴ ἔχει οὕτω:

Ἐπαρχία	Ἠλείας	λίτραι 39,911,634
»	Τριφυλίας	» 25,564,046
»	Πατρῶν	» 20,153,197
»	Αἰγιαλείας	» 15,916,265
»	Καλαμῶν καὶ Μεσσήνης	» 15,572,248
»	Κορινθίας	» 9,839,485
»	Πυλίας	» 12,909,604
»	Ζακύνθου	» 8,728,332
»	Πάλλης	» 7,480,340
»	Κραναίας	» 4,813,387
»	Ὀλυμπίας	» 4,066,111
»	Μεσολογγίου	» 1,934,196
»	Ἀργολίδος	» 1,387,713
»	Λευκάδος	» 1,081,776
»	Σάμης	» 668,622
»	Ναυπακτίας	» 405,546
»	Κυπαρισσίας	» 104,587
»	Γυθείου	» 100,663
»	Βονίτσης	» 34,013
»	Ἰθάκης	» 33,664
»	Ἀττικῆς	» 18,070
»	Δωρίδος	» 17,770
	Ἐν ὅλῳ,	λίτραι 170,741,269

Τὸ πλεῖστον τοῦ ποσοῦ τούτου ἐστάλη εἰς Ἀγγλίαν, κατὰ δεύτερον εἰς Γαλλίαν καὶ τρίτον εἰς Ἀμερικὴν, τὸ ἐπίλοιπον δὲ ποσὸν εἰς Ὁλλανδίαν, Αὐστρίαν, Βέλγιον, Γερμανίαν, Ῥωσσίαν, Ἰταλίαν, Τουρκίαν, Ῥωμουνίαν καὶ Αἴγυπτον.

Οἱ λιμένες δὲ οἱ ἑλληνικοὶ, ἐξ ὧν κυρίως ἐξήχθη τὸ ἀνωτέρω ποσὸν, εἶνε οἱ ἑξῆς μετὰ τῆς σημειώσεως τοῦ ἐξαχθέντος ποσοῦ·

Λιμὴν	Πατρῶν	λίτραι 67,817,622
»	Κατακώλου	» 33,851,848
»	Αἰγίου	» 17,347,030
»	Καλαμῶν	» 14,271,357
»	Ναυπλίου	» 1,376,213
»	Νησίου	» 620,431
»	Πύλου	» 657,837
»	Κορώνης	» 1,430,603
»	Ζακύνθου	» 14,910,145
»	Ἀργοστολίου	» 8,535,851
»	Ληξουρίου	» 7,480,340
»	Κυλλήνης	» 1,773,370
»	Σάμης	» 656,322
»	Ἄσσου	» 12,300
	Ἐν ὅλῳ,	λίτραι 170,741,269

Α. Μ.

Κατὰ τὸ 1879 ᾠκοδομήθησαν ἐν Λονδίνῳ νέαι οἰκίαι 21,589, ἐσχηματίσθησαν δὲ νέαι ὁδοὶ 401 καὶ δύο μεγάλαι πλατεῖαι, αἵτινες ἐν συνόλῳ ἔχουσι μῆκος 115 χιλιομέτρων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τὸ ἀκόλουθον λίαν νόστιμον μικρᾶς κόρης διηγεῖτό τις προχθὲς, αὐτήκοος γενόμενος·

Ἡ Κυρία Μ*** ἔφερεν εἰς φῶς ὡραῖον ἀγοράκι.

Τὴν ἐπιοῦσαν παρουσιάζουσι τὸ νεογνὸν εἰς τὴν τριετῆ κόρην της, ἡ ὁποία τρελλαίνεται διὰ ταῖς κούκλαις.

— Ὤ! λέγει αὕτη, ἀπωθοῦσα τὸ νεογνὸν, δὲν τὴν θέλω ἐγὼ αὐτὴ τὴν κούκλα· αὐτὴ εἶνε ἀπὸ κρέας!

*
* *

Ἰδοὺ καὶ ἐν τοῦ Ναπολέοντος Α'.

Ἐν τῷ *Γαλλικῷ Θεάτρῳ* παριστάνετο τραγῳδία τις τοῦ κόμητος Β..., ἔργον εἰς ἄκρον μονότονον. Ἐσπέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ μεταβαίνει μετὰ τῆς Ἰωσηφίνας νὰ ἀκούσῃ τὸ δρᾶμα· ἀλλὰ μετὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν ἀηδιάσας σηκώνεται νὰ φύγῃ. Καθὼς διήρχετο τὸν πρόδομον τοῦ θεάτρου, βλέπει κλητῆρά τινα βαθέως κοιμώμενον.

— Ὁ καϋμένος! λέγει ὁ Ναπολέων, θὰ ἤκουε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν *πόρτα*.

*
* *

Γνώμη φιλοσόφου τινὸς τῶν Χαυτείων:

Ὁ χαμένος καιρὸς εἶνε ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος δὲν μᾶς ἀφίνει λυπηρὰς ἀναμνήσεις.

*
* *

Ἄλλος τις ἔλεγε προχθές:

— Ἠξεύρετε τί εὐχαριστεῖ πλειότερον παντὸς ἄλλου μίαν γυναῖκα;

— Τὸ νὰ εἶνε ὡραία;

— Ὄχι· τὸ νὰ βλέπῃ ἄλλας ἀσχήμους.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἡ δημοτικότης εἶνε λαμπρὸν ξενοδοχεῖον, ὅπου ἐμβαίνει τις ἐν θριάμβῳ διὰ τῆς θύρας, καὶ ὁπόθεν ἐκβαίνει διὰ τοῦ παραθύρου ἢ διὰ τῆς καπνοδόχης, αἱματόφυρτος ἢ πλήρης ἀσβόλης.

* Ἔχεις δύο πράγματα ἐπίσης ἐπιβλαβῆ, ἀλλ' ἐπίσης δυσεκρίζωτα: τὰ ζιζάνια τοῦ κήπου σου, καὶ τὴν περὶ σεαυτοῦ ἀρίστην ὑπόληψιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Αὐστραλίᾳ, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς παρὰ ταύτην νήσοις τῶν Μαλαίων, μεταχειρίζονται μεγάλους πιθήκους νοημονεστάτου τινὸς εἴδους, ὅπως τοὺς δούλους εἰς μέρη τινὰ τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ κοκοροϊνιὲ ἐν ταῖς χώραις ταύταις εἶνε πολύτιμον δένδρον ἕνεκα τῶν καρπῶν αὐτοῦ, οἵτινες ὅμως δυσκόλως συλλέγονται. Οἱ κάτοικοι λοιπὸν διδάσκουσι τοὺς πιθήκους ν' ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ νὰ ἐκλέγωσι τὰ ὡριμώτερα τῶν κοκοκαρύων, παραπλησίως ὅπως ὁ Ἄραψ τῆς Μοζαμβικῆς διδάσκει εἰς τοὺς μαύρους του τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶνε ὅτι οἱ πίθηκοι ἐκτελοῦσιν εὐχαρίστως τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Ἐφημερὶς τῆς νήσου Ταπροβάνης (Ceylan) ἀναφέρει ὅτι ἐν τῇ νήσῳ Σιγκαπόρῃ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πενέγκῳ (παρὰ τὴν Μαλάκκαν) μεταχειρίζονται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο πιθήκους, οὓς ἐκγυμνάζουσιν ἐν Ἀτσὶν (Σουμάτρα) ἔμποροι πλάνητες, καὶ δίδουσιν ἐπὶ μισθώματι. Οἱ πίθηκοι οὗτοι ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων δεδεμένοι διὰ σχοινίων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων των, καὶ συλλέγουσι τὸν καρπὸν τὸν ὥριμον, δάκνοντες τὸν μίσχον ἢ ποδίσκον τῶν καρύων, μέχρις οὗ ἀποκοπῇ ἐκ τοῦ στελέχους.

Ἡ σχολὴ τῆς ἰατρικῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιέννης συνῆλθε τὸν παρελθόντα μῆνα εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν ὅπως ἀποφανθῇ ἐπὶ προτάσεως τοῦ καθηγητοῦ Jaeger, ἀφορώσης εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ δουκὸς Καρόλου-Θεοδώρου, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ὡς μέλους ἐπιτίμου τῆς σχολῆς. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν λόγων. δι' οὓς ὑπέβαλε τοιαύτην πρότασιν, ὁ καθηγητὴς Jaeger ἀπαριθμεῖ τὰ ἀπειράριθμα προσόντα τοῦ δουκὸς ἰατροῦ, ὅπως τύχῃ τῆς μεγάλης ἐκείνης τιμῆς. Οὐ μόνον ὁ δοὺξ ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς, ἀλλ' ἐνδελεχῶς ἀσχολεῖται περὶ τὴν ὀφθαλμολογίαν, περὶ μελέτας διὰ τοῦ μικροσκοπίου, καὶ περὶ τὴν θεραπείαν ἀσθενῶν, ἐν οἷς πᾶσι μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐργάζεται. Ἐξέδωκε δὲ καὶ πραγματείαν περὶ τῆς ἀνατομίας καὶ παθολογίας τοῦ ὑελώδους σώματος τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅπερ μαρτυρεῖ καταφανῆ ἔρωτα πρὸς τὴν ἰατρικὴν, καὶ ἐργασίαν ὠφέλιμον καὶ ὅλως νέαν. Δὲν περιορίζονται δ' ἐνταῦθα μόνον τὰ προσόντα τοῦ δουκὸς Καρόλου, ἀλλὰ προτίθεται ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ νοσοκομείου τοῦ Tegernsee, καὶ τὴν κατασκευὴν ἑτέρου ἰδίαις δαπάναις.

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον, ἂν καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν συμβὰν, εὑρίσκομεν ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ «Figaro».

Ὅτε ἐν ἔτει 1860 ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐπεσκέφθη τοὺς Παρισίους, ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα ἀνέθηκεν εἰς διάσημόν τινα ἀρχιτέκτονα νὰ ὀργανώσῃ τὰς ἑορτὰς, αἵτινες ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν εἰς τιμὴν τῆς Μεγαλειότητός της.

Ὁ ἀρχιτέκτων, ἀφοῦ ἐξετέλεσεν ὅσον ἔνεστι τελείως τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ νομάρχου ὡς ἀμοιβὴν νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὴν βασίλισσαν.

— Ἀλλὰ μὲ τὸ ὑπογένειον ὁποῦ ἔχετε, εἶνε ἀδύνατον, φίλε μου. Κόψατέ το, καὶ σᾶς παρουσιάζω.

— Νὰ κόψω τὸ ὑπογένειόν μου! Ποτέ!

Τὴν ἐπαύριον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὁ ἀτυχὴς ἀρχιτέκτων ἐταλαντεύετο μεταξὺ τῆς πρὸς τὸ γένειόν του ἀγάπης καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν βασίλισσαν. Τέλος κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, κατισχυσάσης τῆς τελευταίας

ταύτης, τὸ περισπούδαστον ὑπογένειον προσηνέχθη θυσία, ὁ δὲ ἀρχιτέκτων καλῶς ἐξυρισμένος εὑρίσκετο μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὸ Δημαρχεῖον, μὴ ἀφίνων ἀπὸ κοντὰ τὸν νομάρχην.

Ἀλλὰ αἱ παρουσιάσεις γίνονται, μὲ ὅλα δὲ τὰ νεύματά του πρὸς τὸν νομάρχην, τὰ σημεῖα τῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς ψιθυρισμούς, βλέπει ὅτι ἡ βασίλισσα ἀπομακρύνεται χωρὶς αὐτὸς νὰ παρουσιασθῇ.

— Λοιπόν, λέγει κατόπιν πρὸς τὸν νομάρχην μὲ ὕφος ἐπιπλήξεως, καὶ ἡ ὑπόσχεσίς σας;

— Ποία ὑπόσχεσις, Κύριε;

— Νὰ μὲ παρουσιάσητε εἰς τὴν βασίλισσαν.

— Ὑπὸ ποίαν ἰδιότητα;

— Ὡς διοργανώσαντα τὰς ἑορτάς.

— Πῶς! σὺ εἶσαι φίλτατε; ἀνεφώνησεν ὁ νομάρχης, βάλλων δυνατὸν καγχασμόν... Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ μὲ εἰδοποιήσης· ἔτσι ποῦ ἔγεινες μοῦ ἦτον ἀδύνατον νὰ σὲ ἀναγνωρίσω!

Περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν Ἄγγλων ἀνταποκριτῶν πολλὰ ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε. Ἐφημερὶς δέ τις ἀναφέρει ἐσχάτως καὶ τὸ ἀκόλουθον γεγονός, ὅπερ συντελεῖ ἔτι μᾶλλον εἰς χαρακτηρισμὸν αὐτῶν.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Ἄγγλων ἐναντίον τῶν Ἀσσαντὶ, εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου δὲν εἶχον ἰδιαίτερον τηλεγραφικὸν σύρμα κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας εἰς Ἀγγλίαν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κομισθῶσιν αἱ εἰδήσεις εἰς Μαδέραν, ἐξ ἧς ἀπεστέλλοντο τηλεγραφικῶς. Ἐν τῇ νήσῳ λοιπὸν ταύτῃ εἶχον ἐγκαταστῆ οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐφημερίδων, σπουδαιότατον δὲ δι' αὐτοὺς ἦτο, τίς πρῶτος νὰ λάβῃ τὰς ἐπιστολὰς τῶν στρατιωτικῶν ἀνταποκριτῶν, οἵτινες παρηκολούθουν τὰς πολεμικὰς ἐργασίας. Ὅταν ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν νῆσον οἱ ἀνταποκριταὶ ἔμαθον ὅτι αἱ παρὰ τῆς χώρας τῶν Ἀσσαντὶ προερχόμεναι ἐπιστολαὶ ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς κάθαρσιν, τουτέστιν εἰς καπνισμὸν, ὡς εἴθισται ἐν καιρῷ ἐπιδημίας. Τότε ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν «Ἡμερησίων Νέων» συνέλαβε τὴν ἀκόλουθον ἰδέαν, ὅπως δύναται πρῶτος νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς ἐπιστολάς του. Μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ καπνισμοῦ ὑπάλληλον καὶ τοῦ λέγει·

— Κύριε, δὲν ἔρχομαι νὰ ζητήσω νὰ παραβῆτε τὰ καθήκοντά σας καὶ μοὶ παραδώσητε τὰς ἐπιστολάς μου πρὶν λάβητε ὅλας τὰς ἐπιβαλλομένας προφυλάξεις. Μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε νὰ λάβητε τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ μου καὶ νὰ ἀποσφραγίζητε τοὺς εἰς τὸ ὄνομά μου φακέλλους ἅμα φθάνοντας· τὰς ἐν αὐτῇ ἐπιστολὰς κρατεῖτε ἀνοικτὰς διὰ τῆς λαβίδος ἔνδοθεν τοῦ γραφείου σας ὄπισθεν τῆς ὑέλου τοῦ παραθύρου, ἐγὼ δὲ ἐρχόμενος ἔξωθεν λαμβάνω γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Περισσότερον δὲν μὲ χρειάζεται, καὶ διὰ τὴν ἐκδούλευσιν αὐτὴν θὰ σᾶς εἶμαι μεγάλως εὐγνώμων.

Ὁ ὑπάλληλος παρεδέχθη τὴν συμφωνίαν, οὕτω δὲ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἠδυνήθησαν νὰ δημοσιεύσωσι πρὸ ὅλων τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τὰς περὶ τοῦ πολέμου ἐκείνου εἰδήσεις.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἀναφέρουσιν, ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν δυσάρεστόν τι συνέβη εἰς τὴν Σάραν Bernhardt κατά τινα παράστασιν τῆς «Φαίδρας» ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Chicago. Ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει, καθ' ἣν στιγμὴν ὑποκρινομένη τὸ πρόσωπον τῆς Φαίδρας ἀνήγγελλεν εἰς τὴν Οἰνώνην ὅτι ἔχει ἀντίζηλον, ὅτι ὁ Ἱππόλυτος ἀγαπᾷ τὴν Ἀρικίαν, ἡ ἠθοποιὸς, ἐνῷ ἀπήγγειλε τὸν στίχον:

Va, laisse moi le soin de mon sort deplorable,

ἐλιποθύμησεν αἴφνης καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Οἱ θεαταὶ δὲν ἐνόησαν ὅτι ἡ ἠθοποιὸς διέκειτο κακῶς ἢ ὅταν εἶδον προσρέχοντα ἐν σπουδῇ τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου μετ' ἄλλων προσώπων, οἵτινες ἀναλαβόντες εἰς τοὺς βραχίονας αὐτῶν τὴν πάσχουσαν ἐξήγαγον τῆς σκηνῆς. Ἐδέησε δὲ νὰ καταπετασθῇ ἡ αὐλαία ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ἕως ὅτου διὰ πολλῶν περιποιήσεων ἡ ἀσθενὴς ἀναλαβοῦσα δυνάμεις ἠδυνήθη νὰ ἀναφανῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ νὰ τελειώσῃ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν.

Τὸ παρελθὸν ἔτος Σύλλογός τις εἶχε θέσει βραβεῖον 200 δολλαρίων διὰ τὸ καλίτερον ὑπόμνημα, ὅπερ ἤθελεν ἀποσταλῇ εἰς αὐτὸν, πραγματευόμενον περὶ τῶν ἀσφαλεστέρων μέσων πρὸς καταστροφὴν τῶν ποντικῶν. Τὸ ὁρισθὲν βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἰατρὸν Burnett ἐκ Φιλαδελφείας, ὅστις ἐπὶ τοῦ τεθέντος θέματος ἀπέστειλε τὸ λακωνικὸν τοῦτο ὑπόμνημα: «Τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς καταστροφὴν τῶν ποντικῶν εἶνε ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν γάτων». Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνθέων, τῶν δρεπομένων πρὸς κόσμησιν αἰθούσης ἢ δωματίου, μαραίνονται συνήθως, ἀφοῦ μείνωσι περὶ τὰς 24 ὥρας εἰς τὸ ὕδωρ. Τινὰ διατηροῦνται πλειότερον, ὅταν τὸ ὕδωρ ἐν ᾧ εἰσὶν ἐντεθειμένα ἀνανεόνεται συχνότερον καὶ ῥίπτεται ἐντὸς αὐτοῦ μικρὸν δράγμα νίτρου. Διὰ τοῦ ἑπομένου δὲ τρόπου, ὃν κοινοποιεῖ ἡμῖν μία τῶν ἡμετέρων συνδρομητριῶν, δύνανται καὶ ὅλως μαραμμένα ἄνθη νὰ ἀναζωογονηθῶσι. Τὰ ἄνθη ἐντίθενται ἐντὸς ὕδατος θερμοῦ καὶ ἀρκετοῦ ὥστε νὰ καλύψῃ τοὐλάχιστον τὸ τρίτον τῶν στελεχῶν αὐτῶν· ὅταν δὲ τοῦτο ἀποψυχρανθῇ, τὰ ἄνθη ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν δροσερότητα καὶ ἀκμήν. Τότε ἀποκόπτει τις μέρος ὅσον τὸ πάχος δακτύλου ἀπὸ τοῦ στελέχους αὐτῶν καὶ ἐνθέτει πάλιν αὐτὰ εἰς καθαρὸν ὕδωρ. Τὰ λίαν τρυφερὰ ἄνθη καὶ τὰ χρώματος λευκοῦ καὶ ἀνοικτοῦ δὲν ἀναζωογονοῦνται τόσον τελείως, ὅσον τὰ εὐρωστότερα καὶ τὰ ἔχοντα χρῶμα σκοτεινόν.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».